
MONITOIMINNALLISET HARRASTEALUEET

Heinolan ravirata- alueen kehittämissuunnitelma

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö
Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Lepaa

Laura Tubal

LEPAA
Hortonomi AMK
Maisemasuunnittelu

Tekijä	Laura Tubal	Vuosi 2012
Työn nimi	Monitoiminnalliset harrastealueet Heinolan ravirata-alueen kehittämissuunnitelma	

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää Heinolan monimuotoisen harrastealueen toimintojen sijoittelua ravirata-alueelle. Työssä on sovellettu harrastajien ja kilpailijoiden toiminnan vaateita ja sovitettu harrastus- ja kilpailutoiminnan vaatimuksia olevan ravirataympäristön kehittämisessä. Työn toimeksiantajana on Heinolan kaupungin tekninen toimi.

Työn esiselvitys alkoi kesällä 2011. Kohteen esiselvitystiedot perustuvat omiin ja aluetta käyttävien urheiluseurojen havaintoihin. Tavoitteena on saada selville ravirataa käyttävien tarpeet sekä sitä ympäröivän luonnon arvot. Alueelle on tarkoitus rakentaa urheiluseuroille kattava huoltorakennus kesän 2012 aikana.

Opinnäytetyön kehittämissuunnitelma perustuu omiin havaintoihin sekä käytyihin henkilökohtaisiin keskusteluihin. Työn teoriaosuus on selvitys eri liikunta- ja tapahtuma muotojen keskinäisestä sijoittelusta ja niiden mitoituksista sekä toiminnan erityislaatuisuuden asettamista reunaehdoista. Selvityksessä lähdemateriaaleina on käytetty urheiluseurojen säännöstöjä, koti- ja ulkomaista kirjallisuutta virkistysalueista sekä lähteitä internetistä.

Opinnäytetyön kehittämisratkaisuja voidaan tulevaisuudessa toteuttaa osittain tai kokonaan. Mahdollisuus jatkoselvityksille ja kehittämiselle on myös olemassa. Jatkoselvityksien osa-alueet on mietittävä resurssien, tulevaisuuden realistisen käyttöasteen ja laajempien ympäristöselvityksien mukaan.

Avainsanat Heinola, monitoiminnallinen, ravirata, virkistysalue, ympäristö

Sivut 36 s. + liitteet 5 s.

LEPAA
Degree Programme in Landscape Design

Author	Laura Tubal	Year 2012
Subject of Bachelor's thesis	Multifunctional recreational areas Develope plan of racetrack of Heinola city	

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to develop the functions at the diverse sportcenter in the racetrack of Heinola city. The plan was made by adapting terms of sport amateurs and competitors and also taking into consideration the challenge the environment brings. The orderer of this work is Heinola city's technical department.

The planing began during summer 2011. The research of the area is based on own observations and observations of the sports clubs who are using the area. The goal was to find out the needs of the users and value of the environment. There is a plan to build inclusive service building during summer 2012 for all the sports clubs to use.

The development plan of this thesis is based on own observations, and face-to-face conversations with Heinola residents. The theory part of this thesis consists of research of the functions of different sport activities and the requirements these activities set for planning the area. Sources of this research are taken from regulations of different sport clubs, Finnish and English literature of recreation areas and the internet.

In the future there is a possibility to actualize all or part of the solutions of this development plan and to continue the development and research as well.

Keywords Heinola, multifunctional, racetrack, recreational area, environment

Pages 36 p. + appendices 5 p.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 MONITOIMINNALLISUUS RAVIRADOILLA	2
2.1 Virkistysalueet ja virkistyskäyttö	2
2.2 Ravirata-alueet	3
2.3 Käyttäjien ehdot harraste- ja kilpailualueella toimimiseen	3-4
2.3.1 Hevosurheilu	4
2.3.2 Moottoriurheilu	4
2.3.3 Talviurheilu	4-5
2.3.4 Koira-urheilu	4-5
2.3.5 Kuntourheilu ja koululiikunta	5
2.3.6 Muut toiminnot	5-6
2.4 Alueen käyttöön liittyvät mahdolliset ongelmat	6
2.5 Toimintojen yhdistämismahdollisuudet	6-7
3 LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET HEINOLAN RAVIRATA-ALUEEN KEHITTÄMISELLE	8
3.1 Työn toimeksiantaja	8-10
3.2 Ravirata	10-12
3.2.1 Ravirata-alueen historia	13
3.2.2 Luonnonarvot	14
3.3 Ravirata-alueen nykyiset toiminnot	15-18
3.4 Ravirata-alueen tarpeet	19
3.5 Ravirata-alueen kehittämiskohdat	20
3.6 Ravirata-alueen liittäminen ympäröivään maisemaan	20
3.7 Alue osana Kansallista kaupunkipuistoa	20-22
4 HEINOLAN MONITOIMINNALLISEN HARRASTEALUEEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA	23
4.1 Toimiva monitoimikeskus	24
4.2 SWOT-analyysikartta Heinolan raviradan alueesta	24
4.3 Ravirata-alueen toimintojen sijoittelu	24
4.3.1 Harrastus- ja kilpailualueet	24-25
4.3.2 Liikenteen ohjaus alueelle ja opasteet	26-27
4.3.3 Paikoitusalueet	28-29
4.3.4 Yleisö	30-31
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	32-33
LÄHTEET	34-36

Liite 1 Heinolan ravirata-alueen kehittämissuunnitelma

Liite 2 Harraste- ja kilpailualueet

Liite 3 Yleisöalueet

Liite 4 Paikoitusalueet ja sisäänkäynnit

Liite 5 Liikenteen ohjaus ja opasteet

Monitoiminnalliset harrastealueet - Heinolan ravirata-alueen kehittämissuunnitelma

1 JOHDANTO

Liikunnalliset vapaa-ajan ympäristöt, kuten virkistysalueet sekä lähiliikuntapaikat tulevat olemaan eräs keskeisimmistä tekijöistä ihmisen hyvinvoinnissa kaupungistuneessa yhteiskunnassa. Ihmisten kiire ja kaupungistuminen rajoittavat ihmiskunnan historian peruselementtejä, joita ovat olleet liikkuminen ja ympäristötietoisuus.

Ihmisten hyvinvointia ja palveluiden kehittämistä toimivina kokonaisuuksina painotetaan entistä enemmän. Helposti lähestyttäviä monimuotoisia liikuntamuotoja ja liikunta-alueita tarvitaan, jotta ihmisten kiinnostus liikkumiseen säilyisi. Kaikille tulisi suoda mahdollisuus harrastaa liikuntaa henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin ylläpitämiseksi.

Monitoiminnallisen harrastealueen suunnitteluhaasteena on sen sijoittaminen lähiympäristöön. Useasti kaupungit ovat täyteen rakennettuja, jolloin suuremman liikunta-alueen sijoittaminen ei lähiympäristöön onnistu. Tuolloin ratkaisuja etsitään kaupungin ulkopuolelta, jolloin ihmisten käyttäytyminen muuttuu ja harrastealueen saavuttavat vain aktiiviurheilijat.

Liikunta- ja virkistysalueilla sovitetaan yhteen erilaisia toimintoja, joilla on erilaisia käyttäjäryhmiä. Liikunta- ja virkistys alueita suunniteltaessa on tärkeää ottaa alueen käyttäjien mielipiteet mahdollisuuksien mukaan huomioon. Suunnittelussa käyttäjien toiveita sovitetaan ympäristön omiin vaatimuksiin, kuten luonnonsuojelualueiden ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen. Liikunta- ja virkistysalueita suunniteltaessa pyritään määrittelemään tulevaisuuden käyttötapoja, jotta suunnitelma toteuttaisi kestävän kehityksen periaatteita.

Tässä opinnäytetyössä käsitellään monitoiminnallisten liikuntamuotojen yhdistämismahdollisuuksia ja selvitetään eri harrastusmuotojen sovittamismahdollisuuksia ravirata-alueelle. Aluetta tutkitaan eri toimintojen kautta ja luodaan kehittämissuunnitelma, joka käsittelee Heinolan kaupungin ravirata-aluetta ja sen ympäristöä monitoiminnallisena harrastealueena.

2 MONITOIMINNALLISUUS RAVIRADOILLA

Käsitteet liikkuminen ja ympäristö-, ovat olleet ihmiskunnan peruselementteinä jo vuosikymmenien ajan. Ennen ihminen liikkui oman ja perheensä selviytymisen takia, metsästäen ja kalastaen. Samalla kun ihmiskunta kehittyi, asiat jotka olivat olleet selviytymisen ehtona, kehittyivät harrastustoiminnoiksi (Bell 2008, 1.)

Liikunnalliset vapaa-ajan ympäristöt halutaan tänä päivänä osaksi laadukasta asuinympäristöä, koska ne ovat ihmisten hyvinvoinnin ja viihtyvyyden perusedellytyksiä. Ulkona liikkuminen tuo harrastajalle ympäristövaihdoksen ja samalla luontokokemuksen jossa tavoitteena ei ole suorittaminen tai kilpailu (Puttonen 2011, 21). Liikunnallisten vapaa-ajan ympäristöjen ylläpitämiseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota, koska elämme aikaa, jossa asuminen tiivistyy, arvokkaille luonnonalueille rakennetaan yhä enemmän ja kasvava liikenne sekä kaupunkien laajeneminen vähentävät jatkuvasti viherympäristöjen määrää ja niiden helppoa saavutettavuutta (Pouta & Heikkilä 1998).

2.1 Virkistysalueet ja virkistyskäyttö

Virkistykseen liittyvät arvot ovat lähinnä toiminnallisia, johtuen siitä että virkistyskäyttö luonnonympäristössä on pääosin oleskelua ja liikkumista. Kun maisema- ja kulttuuriarvoihin liittyy ensisijaisesti näkeminen, kuuluu virkistysarvoihin myös fyysinen kokeminen. Fyysisiä kokemuksia saadaan esimerkiksi kävelemällä, hiihtämällä ja retkeilemällä. Maiseman ihailu täydentää tätä kokemusta.(Metsäntutkimuslaitos 2008)

”Luonnon virkistyskäytön mahdollistavat ulkoilureitit ja virkistyspalvelut. Kohteeksi soveltuisi esimerkiksi sellainen alue, joka on lähellä valmiita ulkoilureittejä, pääasiallisesti virkistykseen tarkoitettua aluetta, esimerkiksi puistoa, leirintäaluetta, virkistykseen liittyvää levähdyspaikkaa, yleistä uimarantaa tai rantautumispaikkaa. Läheinen yhteys voi tarkoittaa näköyhteyttä tai esimerkiksi melua tuottavalta alueelta suojaa antavaa vaikutusta.”(Metsäntutkimuslaitos 2008)

Tutkimusten mukaan ihmiset liikkuvat mielellään lähimetsissä. Näitä metsiä käytetään yleensä arkiliikkumiseen ja virkistäytymiseen. Viikonloppuisin liikkumaan lähdetään mielellään myös taajamien ulkopuolisille virkistys- ja luontoalueille, retkeily mielessä. (Lahti 2010.)

Simon Bellin (2008, 1) mukaan kaupungistuneet ja urautuneet ihmiset ovat jatkuvasti vähemmän tekemisissä luonnon ja ulkona liikkumisen kanssa, jolloin lähellä kaupunkia olevien virkistys- ja ulkoilualueiden merkitys kasvaa merkittävästi.

2.2 Ravirata-alueet

Valtakunnallisella raviratasivustolla Suomen raviradat, joita on 43, luokitellaan kolmeen kategoriaan; päärata, maakuntaradat ja kesäradat. Totoraveja voidaan järjestää Suomen Hippoksen hyväksymillä raviradoilla, kun taas pienempimuotoisia paikallisraveja järjestetään kaikilla maaradoilla tai jääradoilla (raviradat 2012). Raviratojen pääurheilumuotona on hevosurheilu, mutta monet pienemmät radat hyödyntävät ravirata-aluetta myös muihin toimintoihin, kuten esimerkiksi moottoriurheiluun, talvella hiihtourheiluun ja erilaisiin paikallisiin ja kansainvälisiin tapahtumiin.

Ravirata-alueet ovat kookkaita alueita ja vaativat tietyt tekniset ominaisuudet toimiakseen. Kilpailurata-alue on yleensä soikea, ja noin 1000 metriä pitkä, 16 metriä leveä ja etusuoran osalta 20 metriä leveä (Ravikilpailusäännöt 14§). Kaavoituksessa radat on usein merkitty urheilu- ja virkistyspalvelualueiksi (VU), erityisalueiksi (E) ja pääradat osittain myös matkailualueiksi (RM2) (Finnish Consulting Group Oy 2010).

Pää- ja maakuntaradoilla ravitapahtumia järjestetään ympäri vuoden, jolloin radan käyttöaste on suuri. Kesäratojen käyttö rajautuu harjoitteluun ja kerran vuodessa tai vain kesäisin järjestettäviin ravikisoihin. Voisiko pienempiä ratoja hyödyntää kesä kautena vielä monimuotoisempaan virkistys- tai urheilutointaan?

Seuraavissa luvuissa selvitetään millaisia teknisiä ja fyysisiä edellytyksiä raviratojen eri käyttäjäkunnilla on, jotta he voivat harrastaa omaa urheilulajiansa ja toimintojaan mahdollisimman tehokkaasti. Selvityksestä käy ilmi myös kuinka monitoiminnallinen alue voi toimia sekä mitä ristiriitoja ja mahdollisuuksia monitoimisuus tuo alueelle ja sen käyttäjille.

2.3 Käyttäjien ehdot alueelle

Eri urheilu- ja kuntoilumuodot asettavat tietyt ehdot toiminnalle, jotta kilpaileminen ja harrastaminen onnistuisi mahdollisimman suotuisissa oloissa. Seuraavana selvitetään yleisimpiä raviratojen urheilumuotoja ja muita toimintoja ja käydään läpi pääasiat jotka on otettava urheilulajissa, tai muussa toiminnassa huomioon.

Raviratojen pääkäyttäjiä ovat yleensä hevosurheilijat. Toinen suuri käyttäjäryhmä on moottoriurheilijat. Hiihtourheilun osuus on huomattavan suuri talvikaudella, jos raviradan alue sijoittuu kuntopolkujen läheisyyteen. Muita käyttäjiä ovat riippuen radan käyttöasteesta ja sijainnista, koiraurheilijat, kuntoilijat, koululaiset ja muut tapahtumien järjestäjät.

2.3.1 Hevosurheilu

Kilpailuradan kilpailuehtona on että radan vähimmäispituus on oltava 1000 metriä. Suoran pituudet vaihtelevat lyhyestä 150 metristä pitkään 300 metriin. Kekimääräinen suoran pituus on 200 metriä (extraveto 2012). Kilpailurata tarvitsee turvakaistan, joka rakennetaan radan sisäreunan sisäpuolelle. Käytännössä tämä tarkoittaa esteetöntä aluetta, joka ei aiheuta vaaraa hevoselle tai ohjastajalle. Yleisöalueet tulee eristää aidalla turvallisuuden takaamiseksi. Tuomaritorni sijoitetaan alueelle, josta on hyvä näkyvyys koko radalle. Kilparadalla on oltava varikkoalue kilpailijoille ja huoltohenkilökunnalle. Varikkoalue tulee erottaa selvästi yleisöalueesta. (Raviradan turvallisuusopas 2004)

2.3.2 Moottoriurheilu

Esimerkiksi maa- ja ruohoratakilpailuissa radan pituus tulee olla vähintään 450 metriä ja enintään 1500 metriä. Maaradan leveys tulee olla 14 metriä suorilla ja 17 metriä kaarteissa. Radan pinnan on koostuttava irtonaisesta aineesta esimerkiksi hiekasta, joka on jyrätty pohjamateriaaliin, eli pinta tiivistetään. Pystysuora, yhtäjaksoinen suoja-aita on pakollinen. Suoja-aitojen on oltava kansainvälisen moottoriliiton hyväksymät. Tuomaritorni sijoitetaan alueelle, josta on hyvä näkyvyys koko radalle. Kilparadalla on oltava varikkoalue kilpailijoille ja huoltohenkilökunnalle. (Suomen Moottoriliitto ry, urheilusäännöstö 2011)

2.3.3 Talviurheilu

Hiihtourheilussa yksi vaatimus on latujen pituuksien ja vaikeusasteiden vaihtelut. Ladut tulee olla hyvin huollettuja ja tasattuja, sekä riittävän leveitä. Alueella on oltava hiihtokouluille erillinen harjoittelupaikka sekä muutamia tekniikkaratoja. Turvallisuus on huomioitava alueella ja sen ympäristössä (Hemmi 2005, 292). Kun hiihtolatu on tehty esimerkiksi kaupunkien ulkoilureiteille, on se ensisijaisesti tarkoitettu hiihtäjille, ei kävelijöille (Suomen Latu, latuetiketti).

Moottorikelkkailureitit ovat maastoliikennelain mukainen maastoon merkittyjä reittejä. Moottorikelkkareittiin voivat kuulua myös levähdysalueet ja reitin huoltoalueet. Reiteillä noudatetaan tieliikennesääntöjä. Muita moottorikelkkailuun soveltuvia alueita ovat

jääpeitteinen vesialue ja erilliseen lupaan perustuva kilpailu- ja harjoitusalue. (Hemmi 2005, 343)

2.3.4 Koiraurheilu

Agility eli koirien esteratakilpailu vaatii välineistöä, joihin luetaan hyppyesteet, kontaktiesteet tai muut esteet esimerkiksi avotunneli eli putki tai pujottelukepit. Välineistö on hyvä olla helposti saatavilla, jolloin tarvitaan välinevarasto kilpailukehän läheisyyteen. Kilpailukehällä tarkoitetaan aidattua tai muutoin merkittyä aluetta, jonne kilpailurata rakennetaan. Kilpailukehälle on varattava yhtenäinen ja esteetön tila, joka on kansallisissa kilpailuissa 20x40 metriä tai vähintään 800 neliömetriä. Kansainvälisissä kilpailuissa kilpailukehälle on varattava tilaa vähintään 30x40 metriä. Vierekkäin olevat kehät on erotettava toisistaan aidalla tai niiden etäisyyden toisistaan on oltava vähintään 10 metriä. Kilpailukehän alustan tulee olla ohjaajille ja koirille turvallinen. Kilpailualusta voi olla niin nurmi- kuin hiekkapohja. (Agilityliitto 2012; kilpailusäännöt 2009)

2.3.5 Kuntourheilu ja koululiikunta

Kuntourheiluun, kuten lenkkeilyyn ja kävelyyn soveltuvat kunto- ja luontopolut on hyvä merkitä maastoon. Kuntopolut soveltuvat parhaiten vaihtelevaan maastoon, jolloin liikkuminen on mahdollisimman tehokasta ja mielenkiintoista. (Hemmi 2005, 323). Luontopolut on hyvä sijoittaa monimuotoiseen luonnonympäristöön. Monesti luonto- ja kuntopolut on yhdistetty koska ne sijoittuvat yleensä samantapaisille alueille.

Monipuolisella liikuntakasvatuksella on mahdollista tukea lasten ja nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä ja hyvinvointia. Parhaimmillaan se johtaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen. (Nuorisuomi 2012) Rajoituksia liikuntapaikoille ei ole, kunhan liikkumisympäristö on turvallinen koululaisille. Koulupihojen ja puistoalueiden ohella hyviä lähiliikuntapaikkojen sijoituskohteita voivat olla asuinalueilla jo olemassa olevat liikunta-alueet. (Lähiliikuntapaikat 2012).

2.3.6 Muu toiminta ravirata-alueella

Frisbeegolf on noussut suosituksi koko perheen urheilumuodoksi. Laji on edullinen ja sitä voi Suomessa harrastaa jo noin 210 radalla. Frisbeegolfin tarkoituksperiaatteet ovat samantapaiset kuin oikeassa golfissa, eli kiekko tulee saada koriin mahdollisimman vähin heitoin. Frisbeegolfissa väylien pituudet vaihtelevat 50 metristä aina yli 250 metriin. Tilan tarve on suuri riippuen väylien määrästä. Frisbeegolfin säännöstö kehottaa ottamaan huomioon muut radalla liikkujat ja jättämään rata hyvään kuntoon myös seuraaville pelaajille (Suomen frisbeeliitto).

Ravirata-alue voi myös toimia erilaisten tapahtumien järjestämispaikkana tai lisäpaikoitusalueena suuremmissa yleisötapahtumissa, jotka sijoittuvat muualle kuin ravirata-alueelle. Ravirata-alueelle sijoittuvia tapahtumia ovat esimerkiksi näyttelyt kuten koiranäyttely tai huvitilaisuudet kuten sirkus. Suurien yleisötapahtumien järjestäminen vaatii selkeää opastusta alueella toimimisesta ja alueelle tulosta. Ympäristö on myös otettava huomioon tapahtumia järjestettäessä.

2.4 Alueen käyttöön liittyvät mahdolliset haasteet

Yhtenä alueen käyttöön liittyvänä ristiriitana on rata-alueen toimiminen ja hoitaminen hyvinkin erilaisten lajien yhteisenä alueena. Vanhemmat rata-alueet ovat teknisiltä ominaisuuksiltaan ja profiililtaan yleensä suunniteltu ja tehty tiettyä urheilulajia ajatellen. Kun rata-alueet ovat saaneet lisää käyttäjiä, ratoja yritetään muokata jokaiseen lajiin sopivaksi, rikkomatta kuitenkaan alkuperäistä profiilia. Tämä saattaa aiheuttaa ongelmia eri lajien vaatimien ehtojen toteutumisessa.

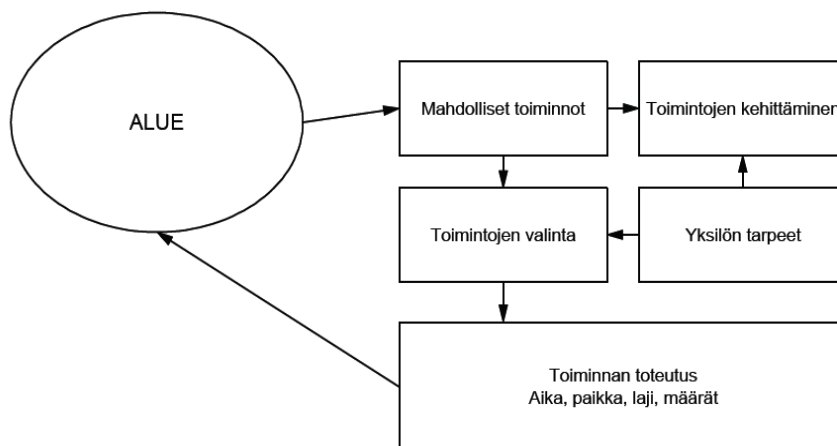
Väliaikaisratkaisuja tehtäessä ja eri lajien kilpailu- ja harjoitusehtoja toteutettaessa, alueen rakentaminen ja purku vie oman aikansa ja vaatii tietyt resurssit. Toisena mahdollisuutena on luoda alue, joka toimii sellaisenaan kaikille omaa lajiaan harrastaville käyttäjille.

2.5 Toimintojen yhdistämismahdollisuudet

Ville Hallikainen (1990) on laatinut periaatemallin ulkoiluun liittyen. Tätä periaatemallia voi soveltaa myös raviratojen monimuotoisessa käytössä, toimintojen yhdistämismahdollisuuksia mietittäessä.

Periaatemallin lähtökohtana on alue, sen saatavuus ja ominaisuudet. Alue määrää mahdolliset toiminnot ja niiden valinnan. Toimintojen toteutus taas kulkee yhdessä alueen resurssien kanssa. Kuvassa nähdään että yksilön tarpeet vaikuttavat luonnollisesti toimintojen valintaan ja niiden kehittämiseen (Kuva 1).

Toimintojen yhdistämismahdollisuuksissa merkittäviä asioita monitoiminnalliselle harrastealueelle ovat itse alue ja sen ominaisuudet sekä toimintojen valinta ja niiden toteutus alueelle toimivalla tavalla.

Kuva 1. Ulkoilun periaatemalli. Ville Hallikainen 1990.

3 LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET HEINOLAN RAVIRATA-ALUEEN KEHITTÄMISELLE

Seuraavissa luvuissa on mietitty lähtökohtia Heinolan ravirata-alueen kehittämistä varten; minkälaisia luonnon arvoja alue sisältää, minkälainen lähihistoria alueella on ollut, ja mitkä ovat alueen nykyiset toiminnot, tarpeet ja kehittämistä vaativat asiat.

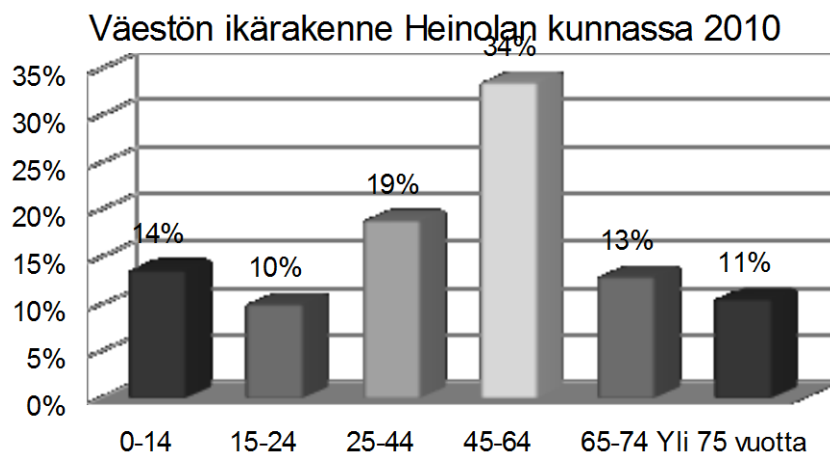
Tavoitteena alueen kehittämiselle on olemassa olevan ravirata-alueen muuttaminen siten, että se palvelee paremmin tämänhetkisiä toimintoja, huomioiden samalla, että se soveltuu rakennettuun kaupunkiympäristöön.

Alueen liittyminen kansalliseen kaupunkipuistoon tuo myös lisäarvoa alueen toiminnan kehittämiselle. Alueen päätoimintana on monitoiminnallinen liikuntaympäristö, joka jatkaa kaupunkipuistoon kuuluvan katkeamattoman viherkaistan yhtenäistä verkostoa ja samalla elävöittää aluetta uudentlaisilla toiminnoilla ja niiden asetteluilla.

3.1 Työn toimeksiantaja

Työn toimeksiantaja on Heinolan kaupungin tekninen toimi. Teknisen toimen tehtäviin kuuluu palveluiden tarjoaminen kaupungin toimialoille, rakentamiselle ja yritystoiminnalle, jotka liittyvät toimitilojen, maankäytön ja yhdyskuntatekniikan piiriin. Toimintatavoissa painottuvat asiakaslähtöisyys, joustavuus sekä kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen (Heinolan kaupunki 2011- 2012).

Heinola sijaitsee Päijät-Hämeen maakunnassa noin 138 kilometriä Helsingistä pohjoiseen (Kuva 2). Kaupungin kokonaispinta-ala on 839,29 neliökilometriä, josta vesistöjä on 163,04 neliökilometriä. Väkiluku on 20 157 ja väestötiheys kaupungissa on 29,81 asukasta/neliökilometri. (Heinolan kaupunki 2012) Väestön ikärakenne on kuvattu kaaviossa 1.

Kaavio 1. Väestön ikärakenne Heinolan kunnassa 2010. Lähde: verkkotietokeskus.

Kuva 2. Heinolan sijainti.

Kesäkaupungiksi ja siltojen kaupungiksi (kuvat 3 ja 4) kutsuttu Heinola on elinvoimainen, luontoa lähellä oleva pikkukaupunki, joka tarjoaa asukkailleen keskittyneiden palvelujen ansiosta hyvinvoivan yhteisön. Vihreä pikkukaupunki tarjoaa hyvät liikuntapalvelut asukkailleen. Urheiluseurat ja yhteisöt sekä oppilaitokset mahdollistavat monipuolisen liikuntatoiminnan yksilönä tai ryhmässä. Liikuntapalvelut kehittävät liikunnan edistämistä ja tukevat edellä mainittuja tahoja. Kaupungin organisaatiossa liikuntapalvelut kuuluvat sivistystoimen alaisuuteen ja ympäristöön liittyvät asiat taas teknisen toimen alaisuuteen.

Kuva 3 Heinolan sillat.

Kuva 4. Rautatiesilta

Toimeksiantajan toiveena oli tehdä yleissuunnitelma raviradan alueelle. Ravirata-alueen, sen ympäristön sekä aluetta käyttävien tarpeiden tarkemman tarkastelun jälkeen työ muuttui alueen toimintojen kehittämissuunnitelmaksi. Alueella on selvästi havaittavissa laajemman päivityksen tarve-, tulevaisuudenkuvaa ajatellen. Lähitulevaisuudessa ravirata-alueelle toivotaan uusia aktiivikäyttäjiä, jolloin alueen käyttöaste kasvaa. Suunnitelmalliselle alueen toimintojenkehittämiselle on siis tarvetta.

3.2 Ravirata-alue

Heinolan ravirata sijaitsee vanhan 5-tien varrella lähellä keskustan palveluita ja muita kaupungin urheilukeskuksia (Kuva 5). Ravirata-alueen kokonais pinta-ala on noin 7,01 hehtaaria. Alue on kaavoitettu viheralueeksi ja on osa Heinolan kansallista kaupunkipuistoa.

Kuva 5. Raviradan ja muiden urheilutoimintojen sijoittuminen keskustan alueelle.

Heinolan kaupungin vuoden 2004 käyttäjäselvityksen mukaan raviradan aluetta käytti noin 20 000 käyttäjää vuodessa. Oman arvion mukaan käyttäjämäärät ovat nousseet, koska uusien tapahtumien järjestäminen, sekä tänä päivänä uusien ja vanhojen liikuntaseurojen aktiivinen toiminta lisää kävijämäärää alueella.

Kaiken liikunnallisen toiminnan yhteyteen Metsänhoitoyhdistys on tuonut liikkujille mahdollisuuden tutustua harjun läpi kulkevan kuntopolun yhteydessä olevaan metsärataan. Metsäradan aiheena on metsätalous, jossa liikkuja voi tutustua opasteiden avulla (Kuva 6) suomalaiseen metsään ja sen eri kehitysvaiheisiin.

Metsänhoitoyhdistys toimii Suomessa jokaisen kunnan alueella. Yhdistys toimii metsänomistajan tukena. Apua saa puukaupassa sekä metsänhoitotöiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Yhdistys palvelee

metsänomistajia kaikissa metsän hoitoon ja käyttöön liittyvissä asioissa. Yhdistyksen päätarkoitus on ajaa metsänomistajien etuuksia mahdollisimman hyvin (Metsänhoitoyhdistys 2012).

Kuva 6. Opastuskartta Heinolan metsäradalle.

Hiekkavaltainen harju on raviradan ympäristön maiseman lähtökohtana. Harju on jäätikköjokien kerrostama muodostuma, jonka hietakerrostumat jotka ovat syntyneet veden kuljettaessa ja kerrostaessa kyseistä kivennäismaalajia. Toisena lähtökohtana ovat moreenimäet, jotka koostuvat lajittumattomasta maalajista, joka on sekoittunutta maalajitetta suurista kivenlohkareista aina hienoimpaan saveen. (Geologian tutkimuskeskus 2012) Harjun alue on myös luonnonsuojelu kohde.

Raviradan alue on osaksi pohjavesialuetta (Kuva 7). Pohjavesi on vettä, joka täyttää avoimet tilat maa- ja kallioperässä. Pohjavesivarastot täydentyvät keväällä lumen sulamisvesistä ja syksyllä syyssateista. Suomessa pohjavettä on lähes kaikkialla, mutta runsaimmin sitä muodostuu alueilla, joissa maaperä koostuu hyvin vettä johtavista sora- ja hiekkamuodostumista. (Ympäristö 2012) Alueella sijaitsee myös kaksi vedenottamo. Toimintoja alueelle kehitettäessä on pohjaveden laatuun heikentävästi vaikuttavat tekijät otettava huomioon. Suomessa pohjavesillä ei yleensä ole pilaantumisvaaraa, koska esiintymät ovat pääosin pieniä. Suurin likaantumisvaara on hiekka- ja sorailla, jotka läpäisevät veden lisäksi hyvin myös lika-aineita. (Ympäristö 2012)

Kuva 7. Veljeskylän pohjavesialue.

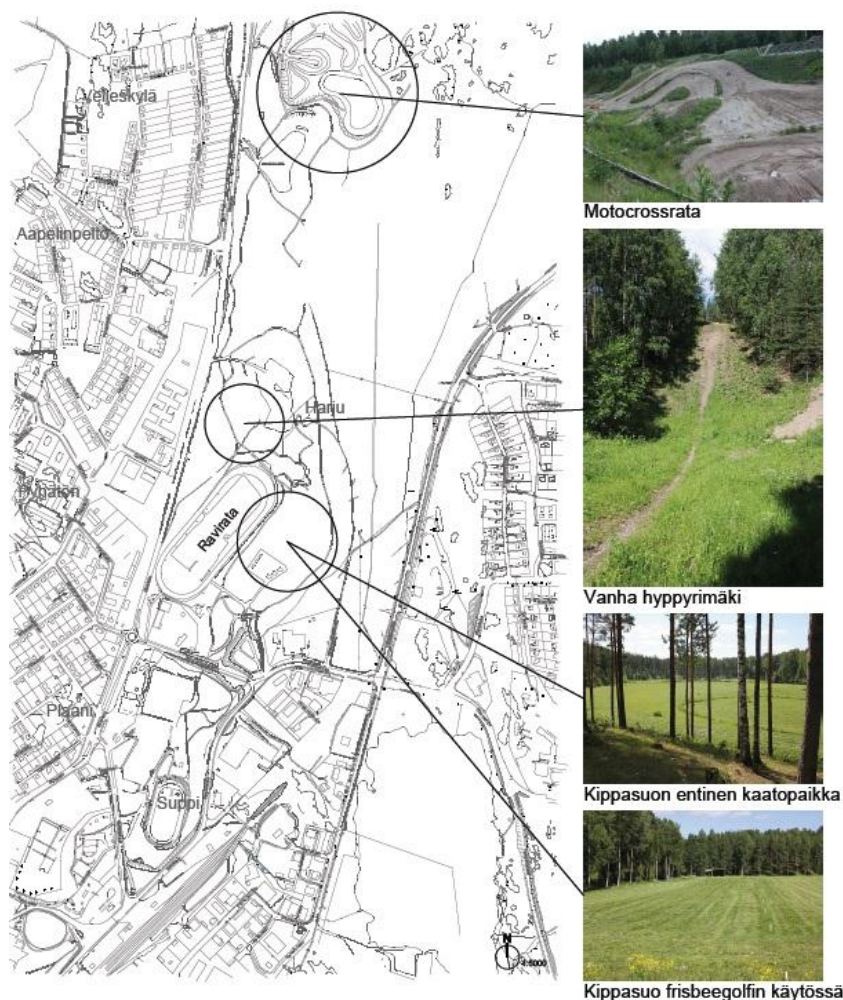
3.2.1 Alueen historia

Ravirataa käytettiin aktiivisesti hevosurheiluun 1960-luvun puoliväliin asti, jonka jälkeen radan valtasivat moottoriurheilijat. Vuonna 1978 pohjoisen harjupuiston taakse rakennettiin motocrossrata (Kuva 8), joka on saanut paljon kansainvälistäkin tunnustusta. Vuonna 1984 kaupungin tekninen lautakunta esitti pohjoista harjupuistoa kokonaisuudessa liikunta- ja virkistyskäyttöön. Uimahalli ja jäähalli rakennettiin 1970- ja 1980-luvuilla. (Heinolan kaupunki 2011)

Raviradan ympäristössä on toiminut ennen myös kaatopaikka. Kippasuon kaatopaikka (Kuva 8) lakkautettiin vuonna 1966. Alue on kunnostettu ja

maisemoitu viherkentäksi. Alue kuuluu kokonaisuudessaan Heinolan kaupungille (Heinolan kaupunki 2011).

Vanha hyppyrimäki (Kuva 8) sijaitsee ravirata-alueen pohjoispuolella, jota on käytetty koululiikunnassa ja jota nykyään käyttää alueella toimiva Heinolalainen frisbeegolfseura Lord of DiscGolf.

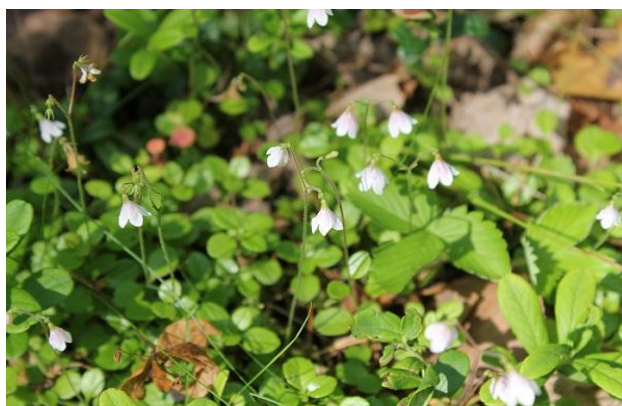
Kuva 8. Aluekartta raviradan ympäristöstä. L.Tubal.

3.2.2 Luonnonympäristö

Heinolan harju on arvokas luonnon muovaama ympäristö alueen maisemakuvassa. Harjun alueet yhdistävät kaupungin keskustan kaupunkipuiston ja kirkonkylän sekä tarjoavat luonnossa liikkujille pääsyn metsäisille luontoreiteille. Heinolan metsät ja harjun ympäristö ovat maastoltaan ja kasvillisuudeltaan vaihtelevia. Tärkeitä luonnonarvoja tarjoavat myös kansallisen kaupunkipuiston lintuvedet sekä suot. Vaihtelevat luonnonolot tarjoavat elintilaa useille erityyppisille lajeille, joista osa on uhanalaisia tai harvinaisia. (Hoito- ja käyttösuunnitelma 2007)

Raviradan alueella olevalle harjun alueelle on muodostunut kaupunkiluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä luonnonalueita. Alueella on ketoniittyalueita, jotka ovat monesti alun perin luontaisia, kuivien paikkojen pienialaisia niittyalueita, joita laidunnus on laajentanut. Siellä voi havaita myös kangasvuokko (*Pulsatilla vernalis*) esiintymiä, lehtokasvillisuutta esimerkiksi sini- ja valkovuokkoja (*Hepatica nobilis*, *Anemone nemorosa*) sekä mikroperhosalueita (Bergman, Hokkanen, Seppälä & Siltanen maisema-arkkitehdit 1994). Mikroperhosia ovat koi- ja kääriäislajikkeet. Harjun moninaisesta lajikkeistosta voisi vielä mainita esimerkiksi vanamon (*Linnaea borealis*) (kuva 10), joka viihtyy erityisesti kuuluissa kuivissa ja tuoreissa kangasmetsissä (Pinkka), sekä isotalvikin (*Pyrola rotundifolia*) (kuva 11), jota tavataan tuoreissa ja lehtomaisissa kangasmetsissä (Luontoportti).

Kippasuonharjun puuston ikä vaihtelee rauduskoivujen (*Petula pendula*) 25 vuodesta, männyn (*Pinus sylvestris*), haapojen (*Populus tremul*), ja hieskoivujen (*Betula pubescens*) 100 vuoteen (Hynninen, henkilökohtainen tiedonanto 6/2011).

Kuva 9. Vanamo (*Linnaea borealis*) kukassa Heinolan harjulla.

Kuva 10. Isotalvikki (*Pyrola rotundifolia*).

3.3 Nykyiset toiminnot

Raviradan alue toimii kesäisin maarata-ajajien harjoitus- ja kilparatana, koirien koulutuspaikkana sekä hevosurheilijoiden harjoitus- ja niinsanottuna kesäkilpailuratana joka käsittää kerran kesässä järjestettävät paikallisravit. Kuntoilijoiden valaistut kuntopolut (pituudeltaan 3 kilometriä ja 5 kilometriä) kiertävät lumettomana aikana ravirata-alueen ympäristöä. Alueen ympäristössä kuntopolkujen varrella toimii myös aktiivisesti frisbeegolfseura, Lords of DiscGolf (LDG). Frisbeegolfradan väylät sijoittuvat raviradan ympäristön maastoon (kuva 14). LDG:n jäsenet pitävät kentästä huolta ilman palkkiota omalla ajallansa. Raviradan aluetta käytetään myös erilaisten suurempien tapahtumien

järjestyspaikkana ja tarvittaessa lisäpaikoitusalueena kansainvälisissä moottoriurheilu- sekä urheilukisoissa ja muissa tapahtumissa. Esimerkiksi vuonna 2004 rata-aluetta käytettiin asuntomessujen aikana lisäpaikoitusalueena.

Talvisin aluetta käytetään talviurheilulajeille. Valaistut 3:n-, 5:n-, 8:n-, ja 10 kilometrin pituiset hiihtoreitit kunnossapidetään rata-alueella ja sen ympäristössä (Kuva 11). Alueella järjestetään myös erilaisia talvitapahtumia aikuisille ja lapsille, esimerkiksi hiihtokilpailuja ja hiihtokouluja. Heinolan Latu Ry:n omistama latumaja (Kuva 12), joka sijaitsee kuntopolkujen varrella, on näissä tapahtumissa käytössä.

Kuva 11. Heinolan ulkoilukartta. Heinolan kaupunki.

Kuva 12. Latu Ry:n omistama latumaja.

Kesäharjoittelu- ja kilpakauteina kaikille rata-aluetta käyttäville seuroille on sovittu erilliset harjoittelu- ja kilpailuajat. Radan hoidosta vastaa jokainen urheiluseura omien harjoitusten ja kilpailuiden jälkeen. Talvikauden ulkopuolella radalla ei jatkuvaa hoitoa ole.

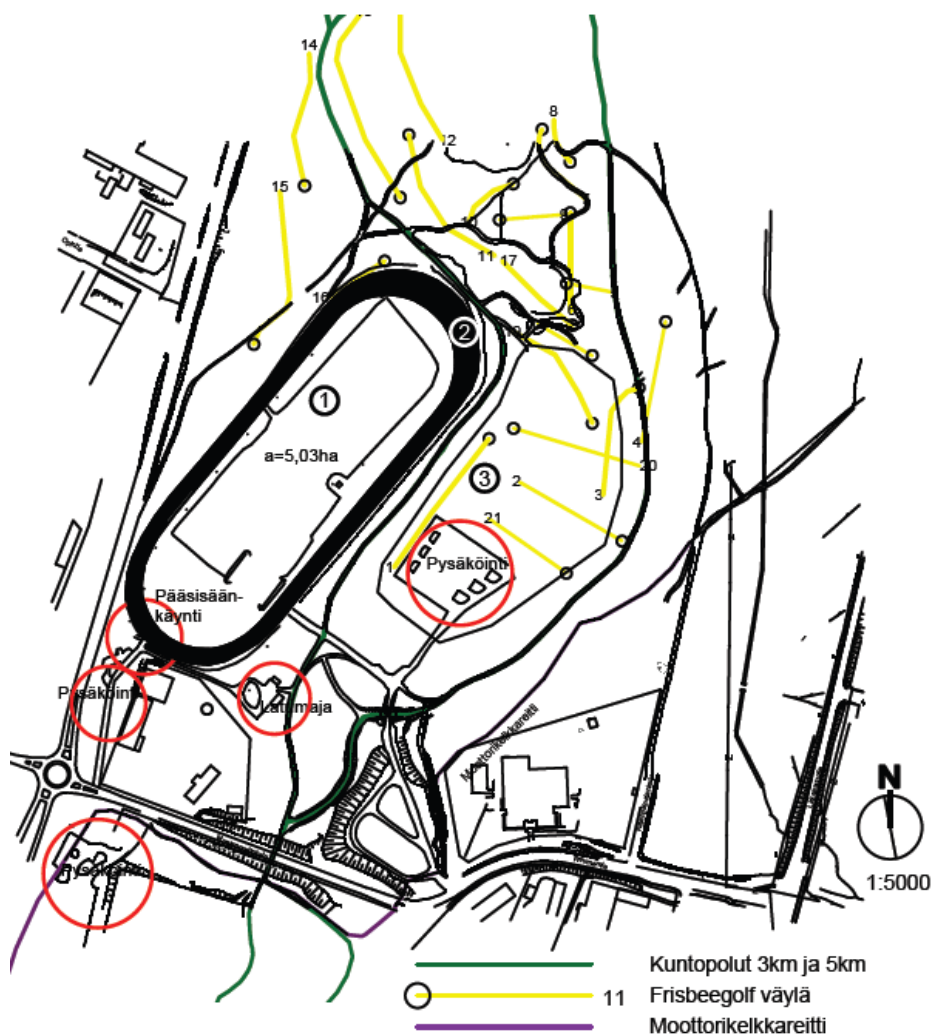
Raviradan aluetta käyttävät aktiivisesti seuraavat liikuntaseurat:

Heinolan Moottorikerho ry
Heinolan Palvelus- ja seurakoirat ry
Heinolan Isku ry
Heinolan Latu ry
Lords of DiscGolf ry
Heinolan Urheiluautoilijat ry
Heinolan Hevosseura ry

Tämänhetkisten toimintojen sijoittelu näkyy alla olevasta kartasta (kuva 14). Raviradan keskialueen pohjoispäätä käytetään ravikilpailuajana varikkoalueena ja keskialueen eteläpäätä yleisöalueena. Moottoriurheilukilpailujen aikana hiekkakenttä toimii niin varikkoalueena kuin myös katsomoalueena. Agility-kilpailut ja koirakoulutus järjestetään myös keskialueen hiekkakentällä (kuva 13, kohta 1). Välinevarastona toimivat kentällä sijaitsevat käytetyt kontit.

Itse ajorataa käyttävät hevosurheilijat ja moottoriurheilijat kilpailu ja harjoitusratanaan (kuva 13, kohta 2). Talvisin ajorata on kunnostettu hiihtäjiä varten. Hiihtoreitit alkavat raviradalta ja kiertävät harjun maastossa kuntopolkujen mukaan. Talvitapahtumat ja lasten hiihtokoulu järjestetään raviradan alueella.

Kippasuon entinen kaatopaikka-alue on varattu kokonaan frisbeegolf harrastajien käyttöön (kuva 13, kohta 3). Kenttä on maisemoitu ruohokentäksi. Frisbeegolfrata alkaa ruohokentältä., ja 21 väylää kiertää raviradan ympäristössä.

Kuva 13. Tämänhetkisten toimintojen sijoittuminen ravirata-alueelle. L.Tubal

3.4 Alueen tarpeet

Laaja raviradan alue mahdollistaa monien toimintojen yhteiskäytön, mutta alueella on tiettyjä tarpeita, jotka eivät käytännössä ole toteutuneet toimivalla tavalla.

Alueelle tarvitaan paikoitusalue, joka palvelee myös suurempia liikunta ja vapaa-ajan tapahtumia. Esimerkiksi massatapahtumissa liikenteen sujuva ohjaus alueelle sekä opastus jo ennen alueelle saapumista ovat tärkeä ja olennainen asia.

Liikunnallisten toimintojen ja niitä seuraavien ihmisten järkevä sijoittaminen harjoittelu- ja kisa-aikana on yksi huomattava kehittämisen kohde. Tällä hetkellä yleisön liikkuminen ei ole yhdenmukaista, eikä turvallista, vaikka turvallisuussääntöjä noudatetaan alueella kisojen ja harjoitusten aikana.

Yksi seurojen mainitsema hyvin oleellinen tarve on niinsanottu huoltorakennus jossa olisi yleiset sosiaalitilat harrastajille kilpailijoille, ja yleisölle. Huoltorakennus toimii kisakeskuksena ja palvelee kaikkia aluetta käyttäviä tahoja. Huoltorakennus tulee sijoittaa keskeiselle paikalle lähelle huoltoporttia, jotta rakennuksen huoltotoimenpiteet on helposti hoidettavissa.

Omien havaintojen perusteella huomio on kiinnittynyt alueen maisemointiin eli rakennettuun viherympäristöön, tai oikeastaan sen puutteeseen. Alue ei houkuttele, vaikka kaikki edellytykset siihen on. Rata-alue on karu (kuva 14) ja kauneusarvoiltaan kehittämistä vailla. Alueella on mahdollisuus näyttäytyä hienona liikunta ympäristönä, kun toiminnalliset osat saadaan paikoilleen.

Kuva 14. Raviradan hiekkakenttä.

3.5 Alueen kehittämiskohdat

Suurimmat alueen kehittämiskohdat ovat jo edellä käsitellyt asiat, joista toimintojen sijoittelut ja radan käytön hallinta ovat suurimmat ja hankalimmat ongelmat alueen kehittämisen kannalta. Toimintojen sijoittelu ratkaisee monia alueen ongelmia kerralla. Seuroilla on aikataulutetut harjoitteluajat, jolloin ongelmaa yhtäaikaista harjoittelusta ei ole, mutta alue ei tarjoa kaikille seuroille suotuisinta harjoittelu- ja kisaympäristöä. Osa harrastajista kokee radan olevan riittävä heidän tarpeisiinsa ja osa sen riittämättömyyden, jolloin harjoittelu- ja kisajärjestelyt saattavat kärsiä.

Toinen kehittämiskohta on alueen maisemoinnin puute. Alue on pusikoitunut ja antaa ulkopuoliselle karun yleiskuvan. Myös alueen toiminnan selkeyttäminen ja alueen yhdistyminen kaupunkikuvaan ja muihin liikunnallisiin yksiköihin eräänlaisena jatkumona, eli yhtenäisenä verkostona, tuo alueelle vahvuutta ja positiivista näkyvyyttä.

Kolmantena kehittämiskohtana, joka sisältyy osittain myös ensimmäiseen kohtaan on yleisön liikkuminen ja saapuminen alueelle sekä pysäköintialueet. Alue vaatii myös kunnolliset opasteet sisä- ja alueelle saapumisopasteet, jotka liitettäisiin kaupunkiopasteisiin.

3.6 Alueen liittäminen ympäröivään maisemaan

Ravirata-aluetta ympäröi rakennettu viheralue ja luonnonympäristö, mutta itse alue on jäänyt niiden väliin hoitamattomana ympäristönä, joka mukailee suurilta osin rakennettua ja osittain myös luonnon villiintynyttä ja risukkoista ympäristöä. Maisemallisesti tai hoidollisesta alue ei luo selkeää suuntaa, jolloin esimerkiksi aluetta hoidettaessa se ei ole suoraan minkään määrätyn hoitoluokan alla. Alue tulee maisemoida eli rakentaa kasvien ja rakenteiden avulla viihtyisäksi niin että ympärillä oleva luonnonympäristö sekä rakennettu kaupunkiympäristö sulautuvat toisiinsa muodostaen eheän jatkuvuuden kaupunkirakenteessa.

3.7 Alue osana kansallista kaupunkipuistoa

Heinolan kaupunkiin perustettiin Kansallinen kaupunkipuisto 6.5.2002 (kuva 15). Kaupungista löytyi monia asioita, jotka täyttivät ympäristöministeriön laatimat kriteerit kansalliselle kaupunkipuistolle, mutta osa alueesta jäi kriteerien ulkopuolelle. Jotta raviradan alue voi paremmin toimia osana myös kansallista kaupunkipuistoa, on mietittävä alueen kehittämistä eheäksi kokonaisuudeksi, joka sulautuu kaupunkipuistoon ja nostaa alueen arvon sille kuuluvalla tasolla. Alueen kehitysmahdollisuudet ovat hyvät.

Kansallinen kaupunkipuisto on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty arvonimi. Kansallisen kaupunkipuiston aluella pyritään säilyttämään alueen kulttuuri- ja luonnonalue, historialliset ominaispiirteet sekä sosiaaliset, virkistykselliset kaupunkikuvalliset tai muut erityiset arvot. Kaupunkipuistoon voidaan liittää alueita, jotka on maankäyttö- tai rakennuskaavassa osoitettu esimerkiksi puistoksi tai virkistys- tai suojelualueeksi. (Maankäyttö ja rakennuslaki, luku 9.)

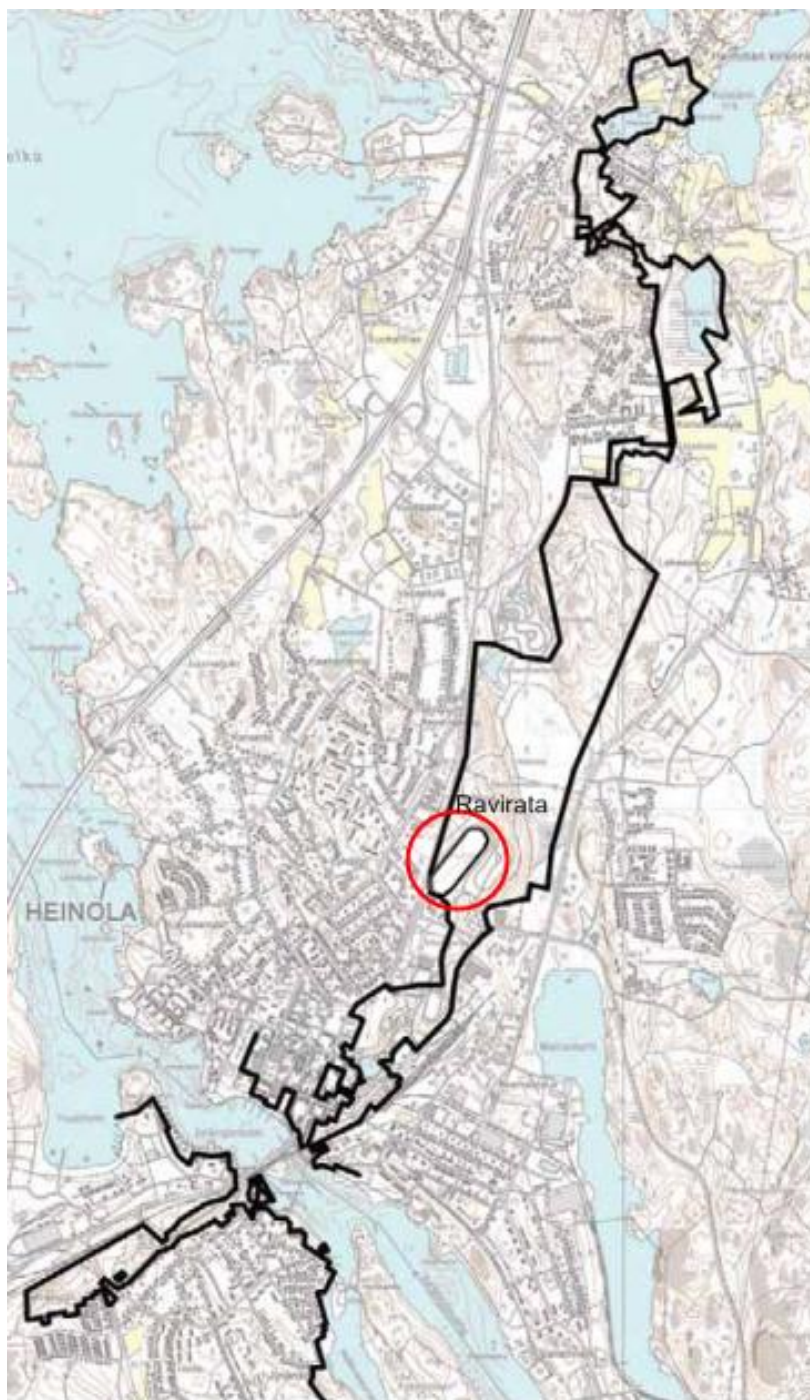
Kansallisen kaupunkipuiston arvonimi edellyttää, että kaupunki täyttää ympäristöministeriön laatimat neljä arviointikriteeriä tai osia niistä. Arviointikriteerit ovat sisältö, laajuus ja eheys, ekologisuus ja jatkuvuus sekä kaupunkikeskeisyys.

Kansalliseen kaupunkipuistoon sisältyy kaupunkiluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta tärkeitä luonnonalueita, kansallisen historian tai kaupungin omien kehitysvaiheiden kannalta merkittäviä kulttuuriympäristöjä rakennuksineen sekä puistoarkkitehtonisesti tai esteettisesti merkittäviä puistoja ja viheralueita.

Kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla puisto- ja viherympäristönä riittävän laaja ja häiriötön sekä viherrakenteeltaan niin yhtenäinen, että sitä pitkin on mahdollisuus siirtyä kaupunginosasta toiseen.

Ekologiselta kannalta on tärkeää, että alueelle muodostuu lajiston siirtymisen ja vuorovaikutuksen mahdollistavia ekologisia käytäviä ja alue on jatkuva eli liittyy välittömästi ilman selvää rajaa kaupungin ulkopuolisiin luonnonalueisiin tai sitä ympäröivään maaseutuun.

Kansallisen kaupunkipuiston täytyy olla osa kaupunkirakennetta, eli alkaa kaupungin ydinkeskustasta tai sen välittömästä läheisyydestä. (Ympäristö 2012)

Kuva 15. Heinolan kansallisen kaupunkipuiston virallinen raja.
Heinolan kaupunki.

4 HEINOLAN MONITOIMINNALLISEN HARRASTEALUEEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

4.1 Toimiva monitoimikeskus

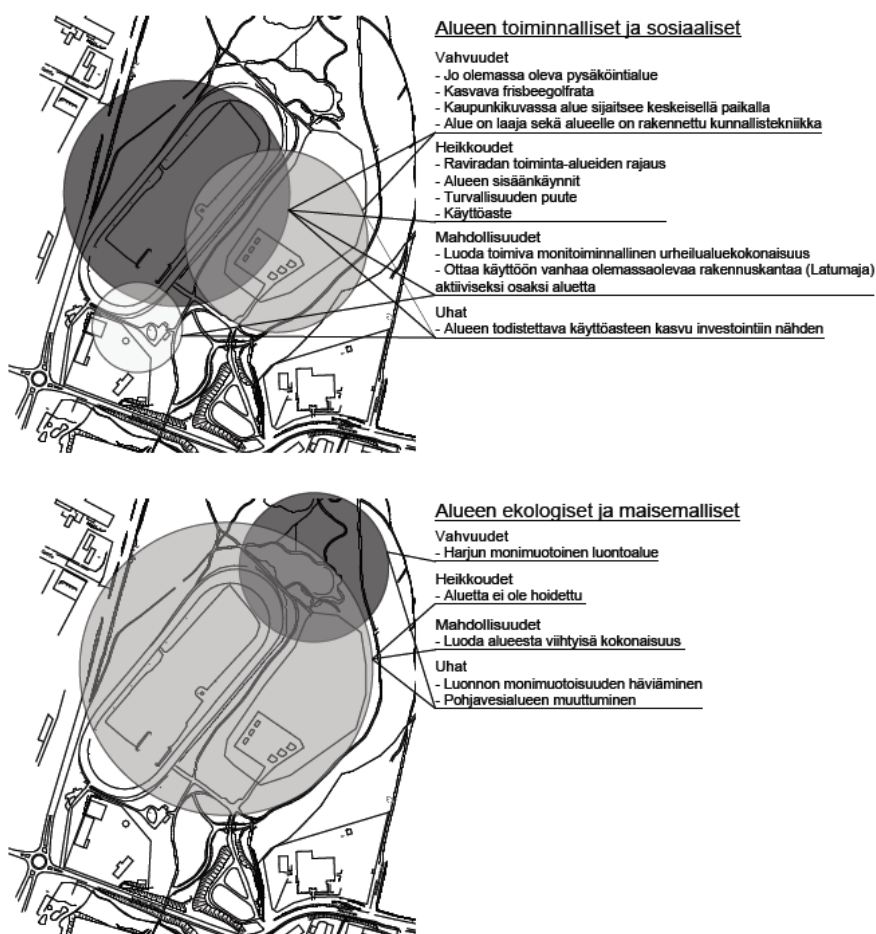
Ravirata-alueen monipuolisen käytön siivittämänä ja oman pohdinnan myötä esiin nousi alueen tarkoitus yleisellä tasolla. Tästä pohdinnasta tuli ajatus monitoiminnallisesta harrastealueesta, joka elävöittää alueen, ja suuri raviradan alue keskustan palveluiden lähellä saa toiminnallisen lisäarvon.

Millainen sitten on toimiva monitoiminnallinen harrastealue? Ravirata-alue jatkaa toimintaa samojen harrastajien harjoittelu ja kilpailukeskuksena, mutta toimintojen sijoittelua tarkastellaan lähemmin alueen toimivuuden ja viihtyvyyden kannalta sekä miten näin suurta aluetta voidaan hyödyntää monipuolisesti. Huomioon täytyy myös ottaa turvallisuus, ympäröivä luonto sekä jo olemassa olevat rakennukset ja rakenteet.

4.2 SWOT-analyysikartta Heinolan raviradan alueesta

SWOT-analyysikartta helpottaa hahmottamaan kehitettävän alueen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. SWOT- analyysikartassa (kuva 17) on käsitelty alueen toiminnalliset ja sosiaaliset, sekä ekologiset ja maisemalliset osa-alueet analyysin mukaisesti. Analyysikartasta huomaa kuinka samat alueet sisältävät sekä vahvuuksia että heikkouksia. SWOT- analyysikartta antaa konkreettisen pohjan alueen toimintojen rakentamiseen, monimuotoista toimintamallia ajatellen.

SWOT-analyysikartta Heinolan raviradan alueesta

Kuva 16. SWOT-analyysikartta. L.Tubal.

4.3 Ravirata-alueen toimintojen sijoittelu

Toimintojen sijoittelussa huomioon otettavia asioita ovat periaatemallin (Kuva 1) mukaisesti alue ja sen ominaisuudet sekä alueen toiminnot. Raviradan monitoiminnallisen alueen kehittämisessä nykyisten toimintojen, joita ovat kilpailu- ja harrastealueet, yleisöalueet, paikoitusalueet, sekä liikenteen ohjaus ja opastus, ovat asioita joiden sijoittaminen toimivalla tavalla lisää alueen käytettävyyttä ja turvallisuutta.

4.3.1 Harraste- ja kilpailualueet

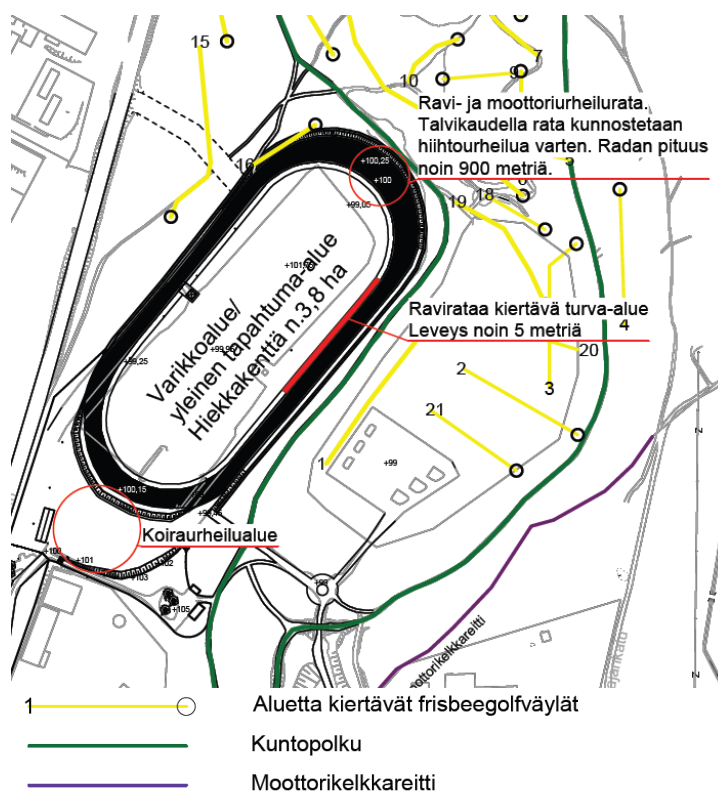
Harraste- ja kilpailualueen monitoiminnallisuuden kehittäminen oli haasteellisinta, koska hevosurheilijoilla ja moottoriurheilijoilla on toiminnan lähtökohtana profiililtaan ja pinnaltaan sama rata-alue, jota käytetään, mutta erilainen toiminnanehto radan käytön kanssa.

Hevosurheilussa radan pituus 1000 metriä on sopiva. Moottoriurheilussa 1000 metriä pitkä rata nostaa pitkän suoran nopeuden kovaksi, jolloin riski suurempiin tapaturmiin kasvaa. Kun suunnitellaan kansainvälisten kisojen järjestämistä, suoran nopeudet on otettava huomioon ja niitä on rajoitettava turvallisuussyistä.

Kehittämissuunnitelmassa rataa lyhennetään noin 60 metriä. Suoran pituus on lyhennyksen jälkeen alle 200 metriä, joka Suomen ratojen luokituksessa luokitellaan keskipitkäksi suoraksi. Lyhentäminen ei tule haittaamaan kerran vuodessa järjestettävää paikallisravitapahtumaa, mutta mahdollistaa kansainväliset moottoriurheilukilpailut.

Koiraurheilijat saavat oman harjoittelu- ja kilpailualueen radan eteläpäähän. Alue sijoittuu lähelle tarvittavaa huoltorakennusta, jossa säilytetään harrastus- ja kilpailuvälineistöä.

Frisbeegolf-harrastajat ovat kehittäneet väyliään maastoon sulautuvasti. Kuntoilijoiden ja golfareiden yhteiset harrastusalueet tuovat mahdollisia vaaratilanteita, jos väylät risteävät kuntopolkujen kanssa. Kuntopolkua risteävät väylät 3, 4 ja 20 on siirretty kuntopolun vierelle. Harraste- ja kilpailualueiden sijoittumista alueelle esitetään kuvassa 17.

Kuva 17. Harraste- ja kilpailualueiden suunniteltu sijoittuminen raviradan alueelle.

4.3.2 Yleisöalueet

Vaikka kilpailutilanteet on hoidettu vuodestatoiseen turvallisuusvaatimusten mukaisesti, radan keskellä sijaitseva nykyinen yleisöalue tuntuu turvattomalta. Kilpailusäännösten mukaan suurien ravirata-alueiden yleisöalueet tulee turvallisuussyistä sijoittaa radan ulkopuolelle.

Kun radan lyhentämistä mietittiin, esiin nousi idea rataa kauttaaltaan kiertävästä katsomoalueesta. Lisäksi radan pohjoispäähän rakennetaan rinnekatsomo hyväksi käyttäen olemassaolevaa maastonmuotoa (kuvat 18 ja 19) ja radan eteläpäähän niinsanottu maavallikatsomo kasatun maan päälle.

Radan lyhentämisen jälkeen eteläpuolelle jää alue joka toimii yleisön oleskelualueena ratakilpailujen aikana. Sinne voi taukojen aikana järjestää yleisöä viihdyttävää oheistoimintaa. Alueella sijaitsee myös huoltorakennus, joka alunperin oli suunniteltu radan sisäpuolelle. Huoltorakennuksen huoltotoimien helpottamiseksi rakennus sijoitetaan radan ulkopuolelle. Yleisöalueen toimintoja esitetään kuvassa 20.

Kuva 18. Ravirata-alueen pohjoispuolella sijaitseva olemassaoleva katsomoalue . Kuvattuna katsomon itäpuolisko.

Kuvat 19. Pohjoispuolen katsomoalue länsipuolelta.

4.3.3 Paikoitusalueet ja sisäänkäynnit

Paikoitusalueena on toiminut Heinolan asuntomessujen aikana radan itäpuolelle rakennettu alue (kuva 21). Toinen paikoitusalue on nykyisen pääsisäänkäynnin edessä, johon mahtuu vain muutama auto (kuva 22). Jos alueella järjestetään massatapahtumia, vieressä olevan jäähallin paikoitusalue on myös käytössä.

Kuva 21. Alueella oleva paikoitusalue.

Kuva 22. Paikoitusalue nykyisen pääsisäänkäynnin edessä.

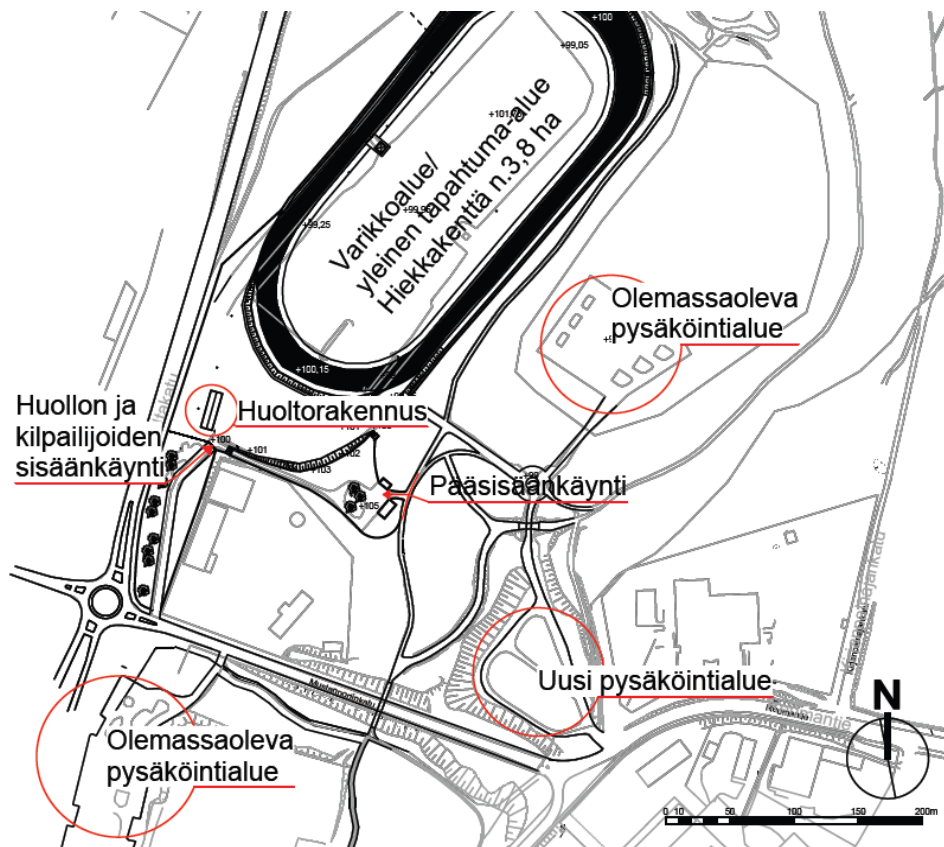
Suunnitelmassa jo olevat paikoitusalueet säilyvät ennallaan, mutta pysäköintialueiden toimintajärjestys muuttuu. Lisäksi uudeksi pysäköintialueeksi rakennetaan alue, joka toimii tällähetkellä pienimuotoisena maanottopaikkana (kuva 23). Sisäänkäynnit muuttuvat paikoitusalueiden ja alueelle johtavien reittien mukaan. Nykyinen pääsisäänkäynti (kuva 24) toimii kilpailuaikana ainoastaan kilpailijoiden ja huollon sisäänkäyntinä. Kuvassa 25 esitetään paikoitusalueiden ja sisäänkäyntien uudelleensijoittelu.

Kuva 23. Maanotto paikka.

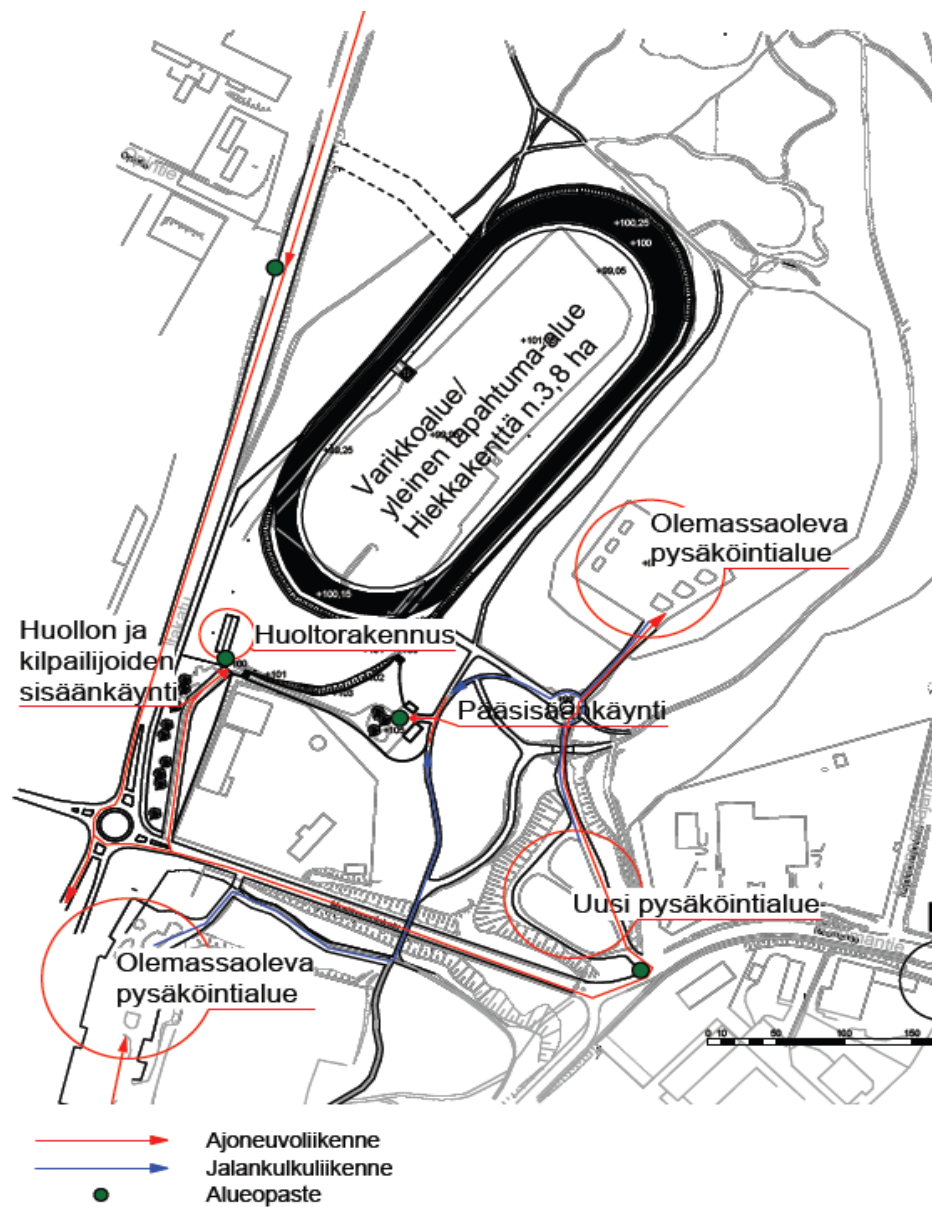
Kuva 24. Nykyinen sisäänkäynti.

Kuva 25. Sisäänkäyntien ja pysäköintialueiden suunnitellut sijainnit alueella. L.Tubal

4.3.4 Liikenteen ohjaus ja opasteet

Suunniteltu liikenteen ohjaus ja opastus alueelle näkyy jo hyvissä ajoin ennen harrastealueelle saapumista joka helpottaa alueen hahmottamista ja kulkua alueelle. Alueen sisäänkäynneillä on tarkempi alueopaste. Alueopasteessa on kartta alueesta ja siitä nähdään myös toimintojen sijoittuminen alueelle. Opasteesta näkyy myös harjoitusajat, aluetta aktiivisesti käyttävien seurojen nimet sekä aluetta hoitava taho. Opasteet ovat yhdenmukaisia kaupunkiopasteiden kanssa tai ne liitetään jo olemassa oleviin kaupunkiopasteisiin. Kuvassa 26 esitetään suunniteltu liikenteen ohjaus, pysäköintialueet ja opastuspisteet alueelle

Kuva 26. Suunniteltu liikenteenohjaus, pysäköintialueet ja opastuspisteet alueelle

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyössä on tarkasteltu monitoiminnallisia vapaa-ajan ympäristöjä yleisten virkistysalueiden ja raviratojen näkökulmasta. Työssä on selvitetty raviradoilla toimivien erilaisten liikuntamuotojen toiminnanehtoja, alueen käyttöön liittyviä mahdollisia ongelmia sekä toimintojen yhdistämismahdollisuuksia.

Työn tavoitteena oli tehdä kehittämissuunnitelma Heinolan monitoiminnalliselle harrastealueelle, joka sijaitsee Heinolan raviradan alueella. Suunnitelmassa on tartuttu aluetta käyttävien urheiluseurojen vaateita soveltaen alueen toimintojen kehittämiseen alueella. Alueella on erinomainen mahdollisuus kehittyä monitoiminnalliseksi harrastealueeksi lähelle kaupungin keskustaa ja osaksi kansallista kaupunkipuistoa. Luonnonkeskeinen harrastealue keskustan palveluiden lähellä tuo lisäarvoa alueelle.

Haasteena oli luoda harrastealue, joka palvelee kaikkia aluetta käyttäviä tahoja tasavertaisesti ja on maisemallisesti mielenkiintoinen ja yhtenevä luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön kannalta. Alueen käyttäjien mielipiteiden kirjo oli laaja, ja toi lisähaasteen toimintojen kehittämiselle, joita ovat radan käytön hallinta, maisemointi ja liikkuminen alueella. Suurin haaste alueen toteuttamisessa on yhteistyö kuvioden yhteensovittaminen. Työn kehittämissuunnitelman tarkoituksena on antaa ideoita Heinolan ravirata-alueen kehittämiseksi tulevaisuudessa.

Pääurheilumuodot Heinolan ravirata-alueella ovat hevosurheilu, moottoriurheilu, ja talvisin hiihtourheilu. Kilpailu- ja turvallisuussäännöt eri urheilualoja koskien pohjustivat alueen suunnittelua, mutta alueen käyttöaste, joka ei ole verrattavissa suurempien raviratojen käyttöasteeseen, antoi joitain vapauksia aluetta suunniteltaessa. Suunnitelmassa kilpailuradan lyhentäminen herätti ilmaan ristiriitaisia ajatuksia. Perusteltujen muutosten kautta alue toimii moniulotteisemmin useammalle käyttäjäryhmälle ja antaa mielenkiintoisemman ilmeen alueen rakenteeseen.

Tällähetkellä aluetta käytetään vähän sen mahdollisuuksiin nähden. Mahdollisten muutosten myötä aluetta on tarkoitus hyödyntää enemmän. Pysäköinti alueet ovat väistämättä tyhjillään kun toimintaa ei ole, jolloin alueille voisi kehittää oheistoimintaa. Pysäköintialue Frisbeegolfväylien vieressä antaa mahdollisuuden esimerkiksi heidän toimintaansa tukeville tapahtumille.

Monitoiminnallisen kokonaisuuden mahdollisuuden loi suunnitelma raviradan lyhentämisestä, joka oli samaanaikaan suurin haaste ja suurin onnistuminen tässä työssä. Sen mahdollisen toteuttamisen myötä aluetta voidaan käyttää moneen tarkoitukseen sekä ravi- että moottoriurheiluun sekä muihin tapahtumiin. Yleisön turvallisuus kisojen aikana on taattu suunnitellun erillisten yleisöalueiden vuoksi, ja koiraurheilijat saavat myös oman alueensa ravirata-alueesta alueen eteläpäähän.

Työ oli mielenkiintoinen toteuttaa ja on läheinen aihe omille kiinnostuksenkohteille. Monenlaiset urheilutoiminnot yhdistettynä luonnonympäristöön kestävä kehityksen periaatteita toteuttaen, on nyt ja lähitulevaisuudessa kaupunkien valttikortti henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin.

LÄHTEET

Bell, S. 2008. Design for Outdoor Recreation. Taylor & Francis Inc
Viitattu 10/2011

Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto osat 1 ja 2. Jyväskylä:
Gummerus Kirjapaino Oy. Viitattu 10/2011

Hallikainen, V. 1990. Luonnon virkistyskäytön perusteet. Valtionpainatus
keskus. Viitattu 1/2012

Raviradan turvallisuusopas. 2004. Opas laadittu yhteistyössä Suomen
Hippos ry:n, raviratojen sekä Tapiola-ryhmän kanssa. Viitattu 1/2012

Heinolan kaupungin www-sivut. 2011.
http://www.heinola.fi/FIN/Yleistietoja_Heinolasta/etusivu.htm
http://www.heinola.fi/FIN/Yleistietoja_Heinolasta/Tilastot/etusivu.htm
Viitattu 1/2012

Heinolan kaupungin liikuntalautakunnan toimintakertomus 2010.
<http://www.heinola.fi/Dynasty/kokous/20112216-6-20204.PDF>
Viitattu 1/2012

Väestön ikärakenne Päijät-Hämeen kunnissa 2010.
<http://www.verkkotietokeskus.fi/index.php/vaestoe/62-vaestoen-ikaerakenne-/213-paeijaet-haemeen-kunnat>
Viitattu 1/2012

Raviradat. <http://www.raviradat.fi/raviradat/fi/>
Viitattu 11/2011

Ravikilpailusäännöt ja ponikilpailusäännöt, hyväksytty 1.1.2011 alkaen.
http://www.hippos.fi/files/153/ravikilpailusaannot_110101.pdf
Viitattu 11/2011

Rataprofiilit. <http://www.extraveto.com/rataprofiilit.php>
Viitattu 11/2011

Agilityliitto 2012; kilpailusäännöt 2009
http://tango-109.srv.hosting.fi/wordpress/wp-content/uploads/2009/11/agilityliitto_kilpailusaanto_a4.pdf
Viitattu 11/2011

GTK. Tietoaineistot. Maaperäkartan käyttöopas. Verkkojulkaisu 2005.
Espoo: Geologian tutkimus laitos.

<http://weppi.gtk.fi/aineistot/mp-opas/index.htm>

Viitattu 12/2011

Metsänhoitoyhdistyksen www-sivut. 2012.

http://www.mhy.fi/mhy/fi_FI/etusivu/

Viitattu 2/2012

Kansallinen kaupunkipuisto. 2011.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=215466>

Viitattu 2/2012

Määritelmä pohjavesi. 2011.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=6054>

Viitattu 2/2012

Maankäyttö- ja rakennuslaki. Helsinki. 132/1999. Luku 9.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990132>

Viitattu 2/2012

Arslanbayrak, P, Surakka, K, Surakka, H. Heinolan kansallinen kaupunkipuisto perusselvitys ja strateginen maisemanhoitosuunnitelma/harjunalue. Teknillinen korkeakoulu. Arkkitehtiosasto. Maisema-arkkitehtuurin koulutusohjelma. Kulttuurimaiseman suojelu ja hoito MA-94.344.

http://www.heinola.fi/NR/rdonlyres/CBA94314-2CB8-4996-B0A7-758B234FDAC2/0/Harju_pieni.pdf

Viitattu 10/2011

Heinolan kaupunki, ympäristöministeriö, ruotsalainen, P. Hämeen ympäristökeskus, LUMOS- 2006, Paasivaara, S. Heinolan kansallinen kaupunkipuisto. Luontokartoitus 2006.

http://www.heinola.fi/NR/rdonlyres/B7F58BDF-4FDA-4972-B5A3-C1218E150B5C/0/Luontoselvitys_A3_netiti_08052007.pdf

Viitattu 10/2011

Heinolan kansallinen kaupunkipuisto. Hoito- ja käyttösuunnitelma 2007. Heinolan kaupunki.

http://www.heinola.fi/NR/rdonlyres/6C9B4F4A-383C-4978-8D25-359923D083E9/0/HKS_taitto_130907_netiti.pdf

Viitattu 10/2011

Bergman, A, Hokkanen, M, Seppälä, S-L, Siltanen, S. Heinolan kansallinen kaupunkipuisto. Historia, nykytila ja kehittämissuunnitelma-keskustan puistot ja rannat. Teknillinen korkeakoulu. Arkkitehtiosasto. Maisema-arkkitehtuurin koulutusohjelma. Kulttuurimaiseman suojelu ja hoito MA-94,344.

http://www.heinola.fi/NR/rdonlyres/C00CC88C-B9F0-46F4-B287-81FBFAD30FA1/0/Keskusta_pieni.pdf

Viitattu 10/2011

Finnish consulting group. Elmon urheilupuiston yleissuunnitelmaluonnos, vaihe 1, suunnitelmaselostus 23.4.2010. http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/30516_elmosuunn230410.pdf

Viitattu 1/2012

Puttonen, L. 2011.

Jyväskylän ulkoilureittien muutos, nykytila ja kehitystarpeet. Liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/25950/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201101281173.pdf?sequence=1>

Viitattu 2/2012

Metsäntutkimuslaitos Metla. 2008. Metsien monimuotoisuuden turvaamisen keinot ja yhteiskunnalliset vaikutukset.

<http://www.metla.fi/uutiskirje/tuk/2008-2/uutinen-2.html>

Viitattu 12/2012

Rope, A-M. 2010. Lahden viheralueiden arvottaminen. Tekninen- ja ympäristötoimiala/ Maankäyttö

[http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/71F161DC3302B0F9C22577B4001C418F/\\$file/LAHDEN%20VIHERALUEIDEN%20ARVOTTAMINEN%20%20netti%20.pdf](http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/71F161DC3302B0F9C22577B4001C418F/$file/LAHDEN%20VIHERALUEIDEN%20ARVOTTAMINEN%20%20netti%20.pdf)

Pinkka. Lajituntemuksen oppimisympäristö. Helsingin yliopisto.

<http://pinkka.helsinki.fi/virtuaalikasvio/plant.php?id=4208>

Viitattu 12/2012

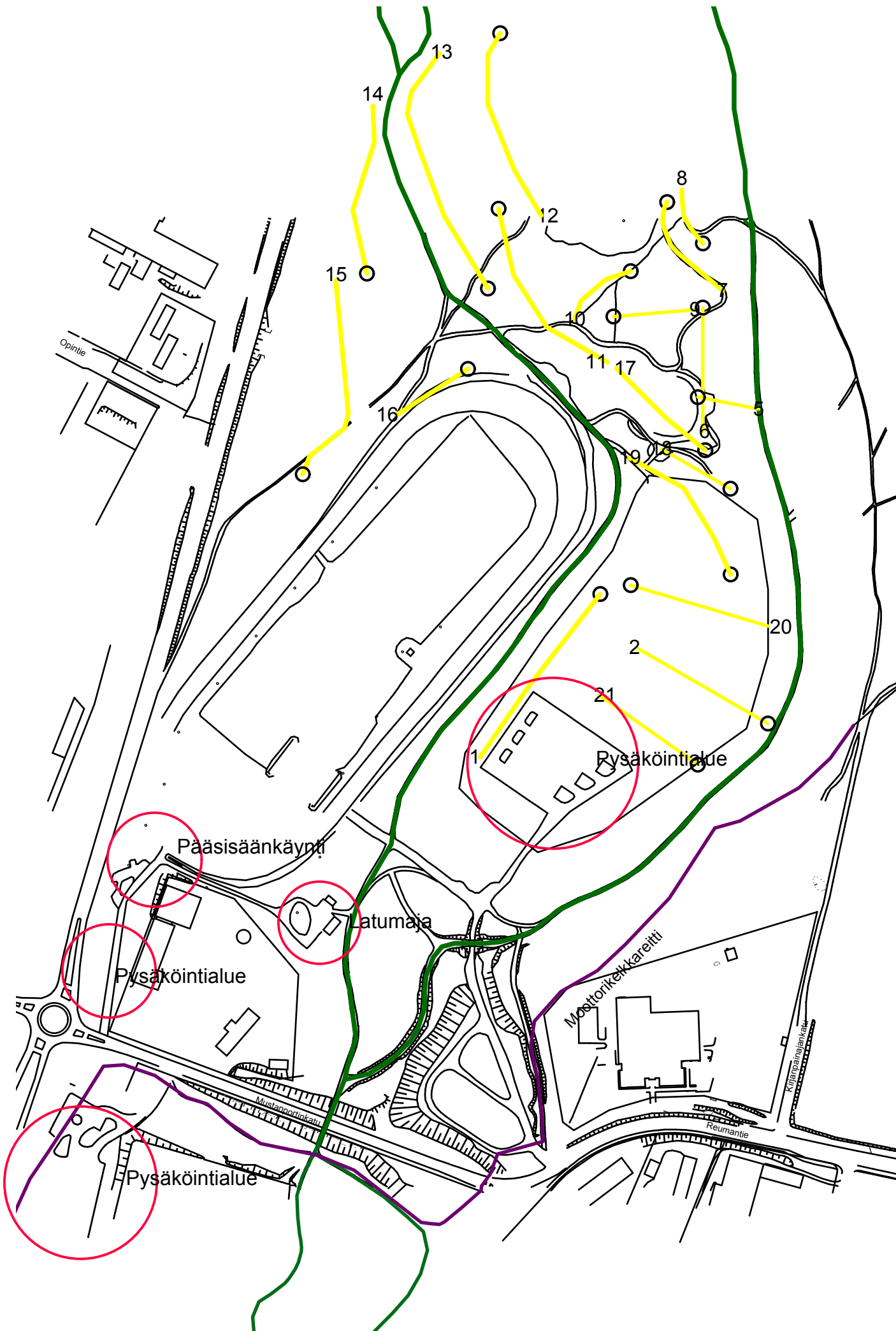
LuontoPortti / NatureGate 2012.

<http://www.luontoportti.com/suomi/fi/kukkakasvit/isotalvikki>

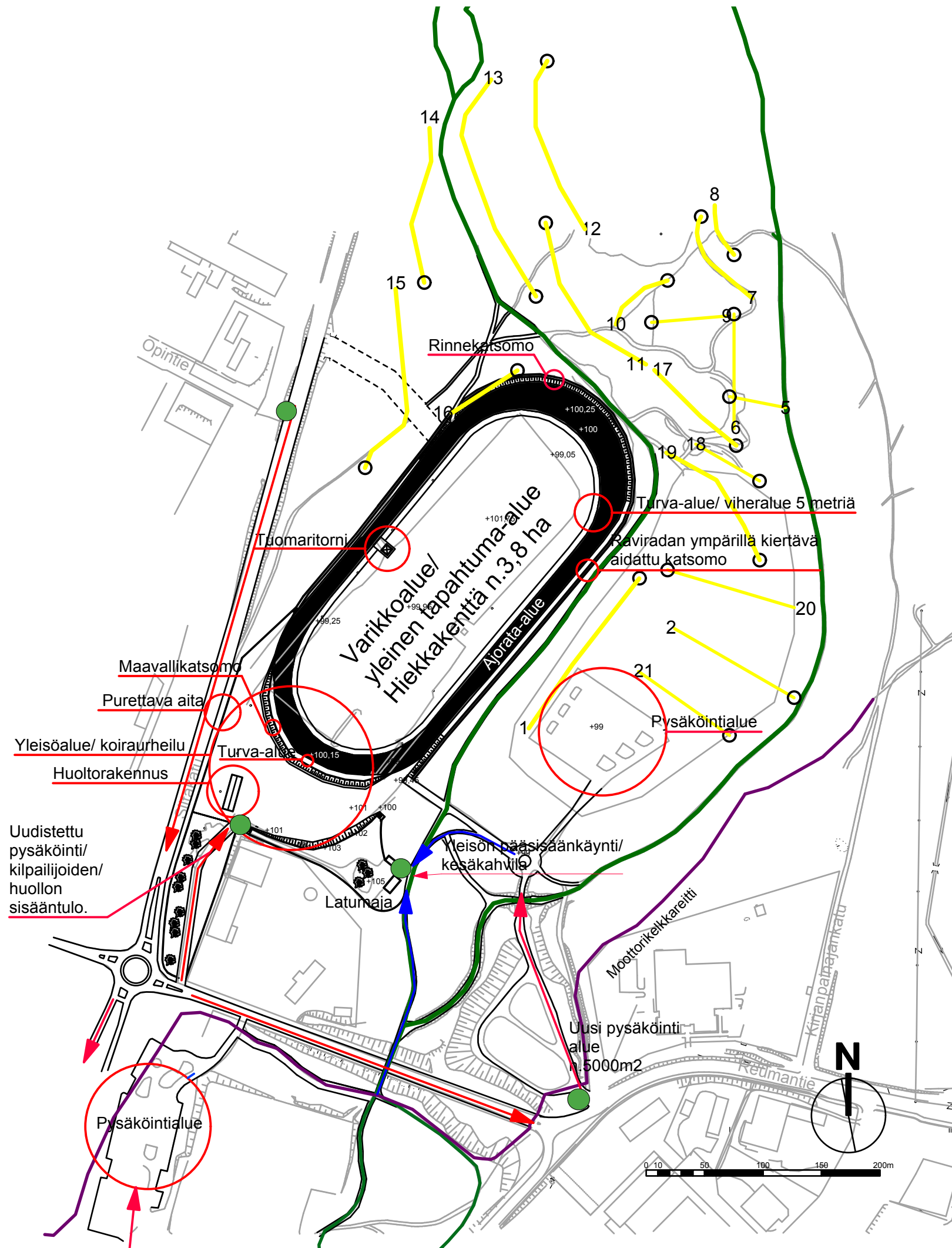
Viitattu 12/2012

Liite 1

Ravirata, raviradanympäristö
Monitoiminnallisen harrastealueen kehittämissuunnitelma 28.7.2011

Kuva1. Lähtötilanne

Kuva 2. Monitoiminnallisen harrastealueen kehittämissuunnitelma

Merkinnät:

- Opasteet
- 1 —○ Frisbeegolf väylä
- Valaistu kuntopolku/ hiihtoreitti
- Moottorikelkkareitti
- Opastettu ajo alueen pysäköinti paikoille
- Opastettu jalankulku alueelle

Aluettakäyttävät seurat:

Heinolan Latu ry
Heinolan Isku ry
Heinolan Moottorikerho ry
Heinolan Palvelus- ja seurakoira ry
Heinolan Hevosseura ry
Heinolan Urheiluautoilijat ry
Lords og DiscGolf ry
Koulut
Mahdolliset uudet seurat tulevaisuudessa

Alueen kehittämistoiminnot:

Kehittämissuunnitelma luonnoksessa ajorataa on lyhennetty noin 60 metriä. Ajoradan leveys ja kaarteiden leveys pysyy samana.

Radan ympärillä kiertää katsomo, jolloin yleisö saadaan turvallisesti pois radan sisäpuolelta. Radan eteläpäähän rakennetaan maavallikatsomo.

Radan ja varikkoalueen väliin rakennetaan turva-alue. Turva-alueen leveys on minimissään 5 metriä.

Alueelle rakennetaan huoltorakennus. Rakennus sijoitetaan radan ulkopuolelle, jolloin se palvelee hyvin alueen käyttäjiä eikä ole esteenä radan sisäpuolella järjestetyissä muissa tapahtumissa ja toiminnoissa. Huoltorakennuksen sijoittaminen radan ulkopuolelle helpottaa myös huoltotoimia ja valvontaa ilkeillä.

Radan sisäpuolelle rakennetaan kilpailutoimintaa palveleva tuomaritorni.

Hiekkakenttä toimii varikkoalueena, ja sitä voidaan hyödyntää myös muissa tapahtumissa ja toiminnoissa.

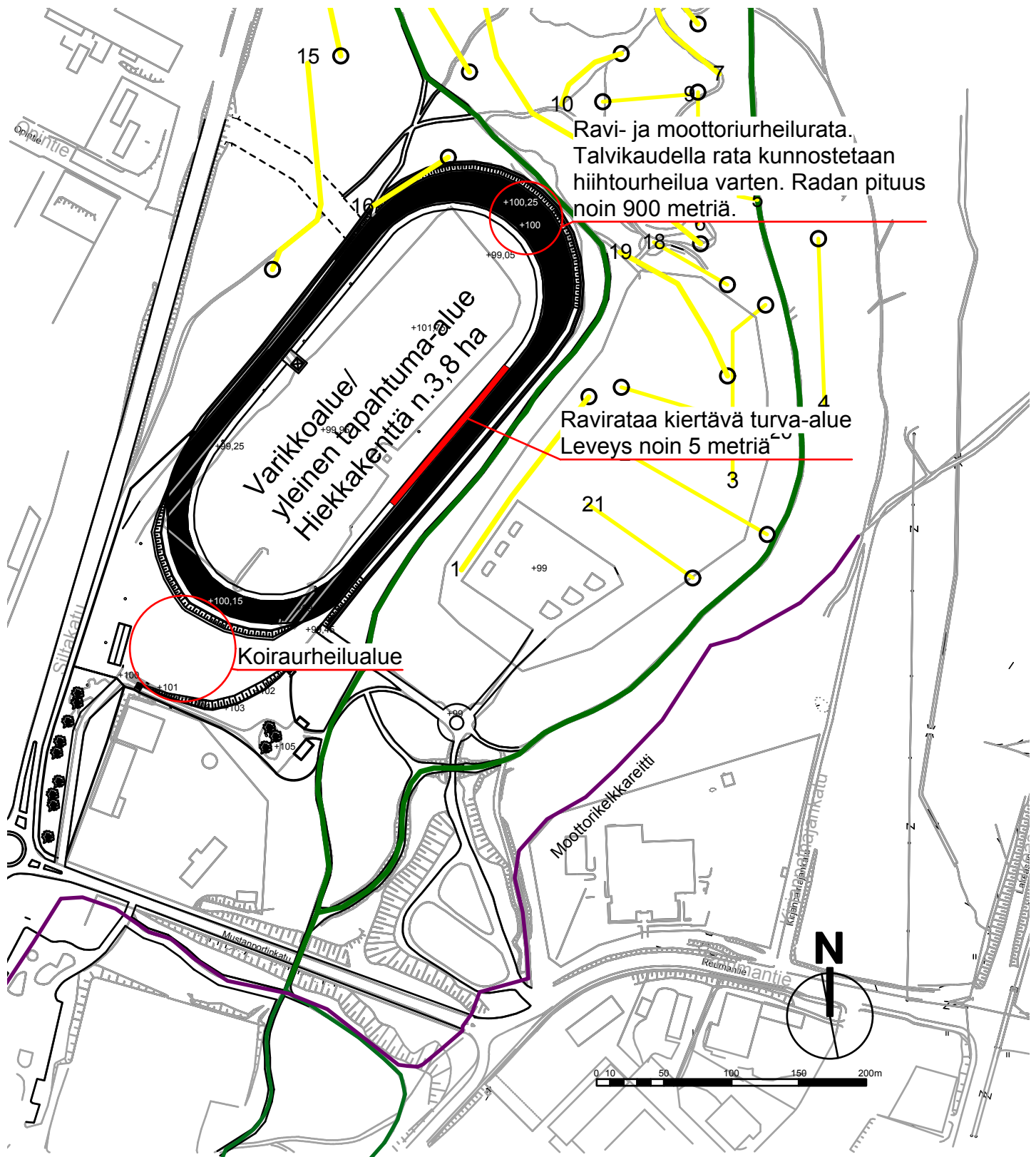
Latumaja otetaan käyttöön kesäkahvilana ja osana monitoiminnallista harrastealuetta. Kulku pääsisäänkäynnille toimii latumajan kautta.

Pysäköintiä lisätään uusilla pysäköinti alueilla.

Alueelle tultaessa ja alueelle suunnitellaan selkeät opastuskyltit ohjaamaan alueelle pääsyä sekä autoille että jalankulkijoille. Opasteet yhdistetään olemassaoleviin kaupunkiopasteisiin. Alueopasteet sijoittuvat sisäänkäynneille kertomaan alueen toiminnoista ja niiden sijoittumisesta alueelle.

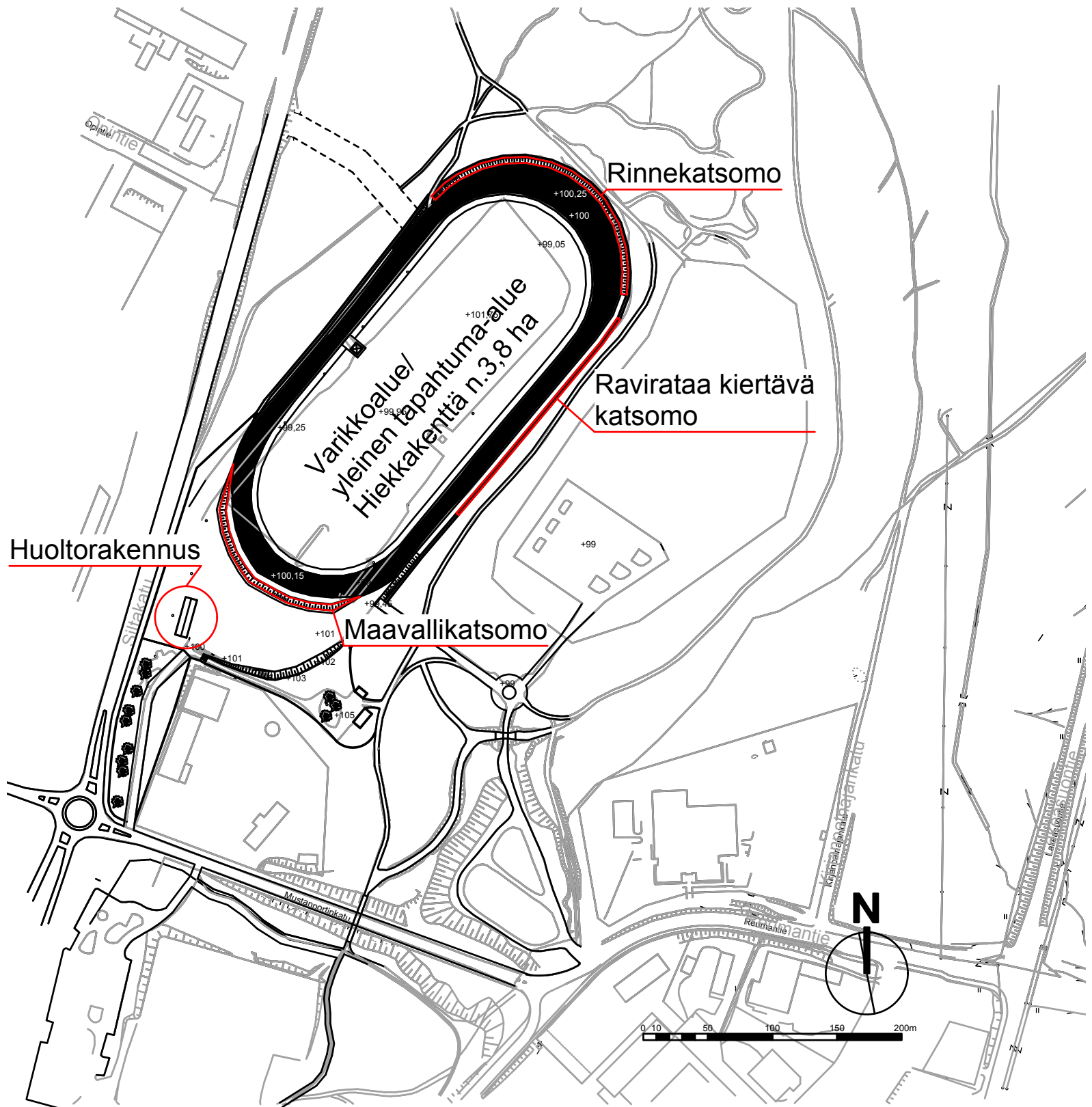
Monitoiminnallinen harrastealue maisemoidaan viihtyväksi, luonnonympäristö huomioon ottaen.

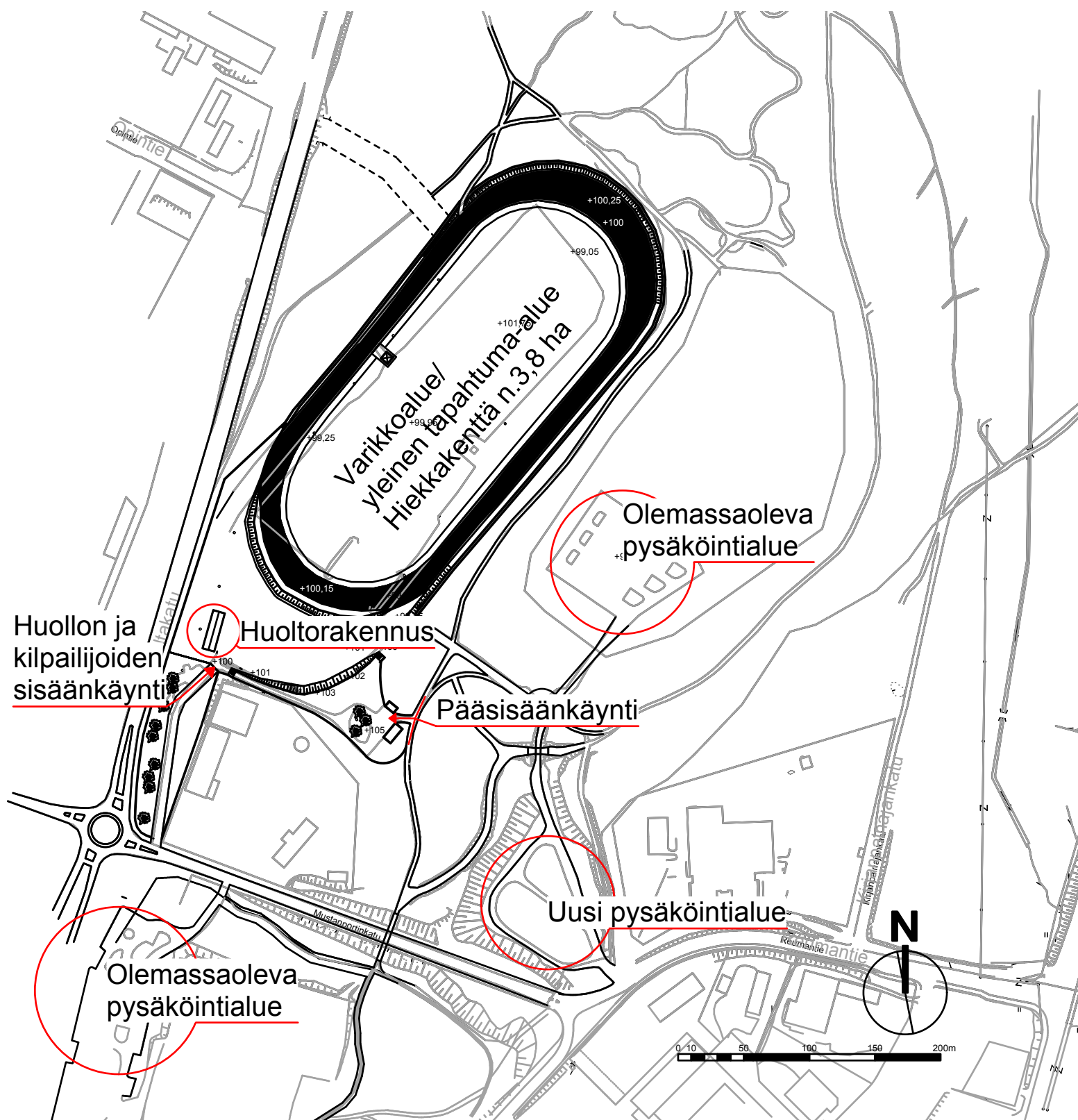
RAVIRATA Raviradan ympäristö Heinola	Laura Tubal
	1:2000
Monitoiminnallisen harrastealueen kehittämissuunnitelma	28.7.2011

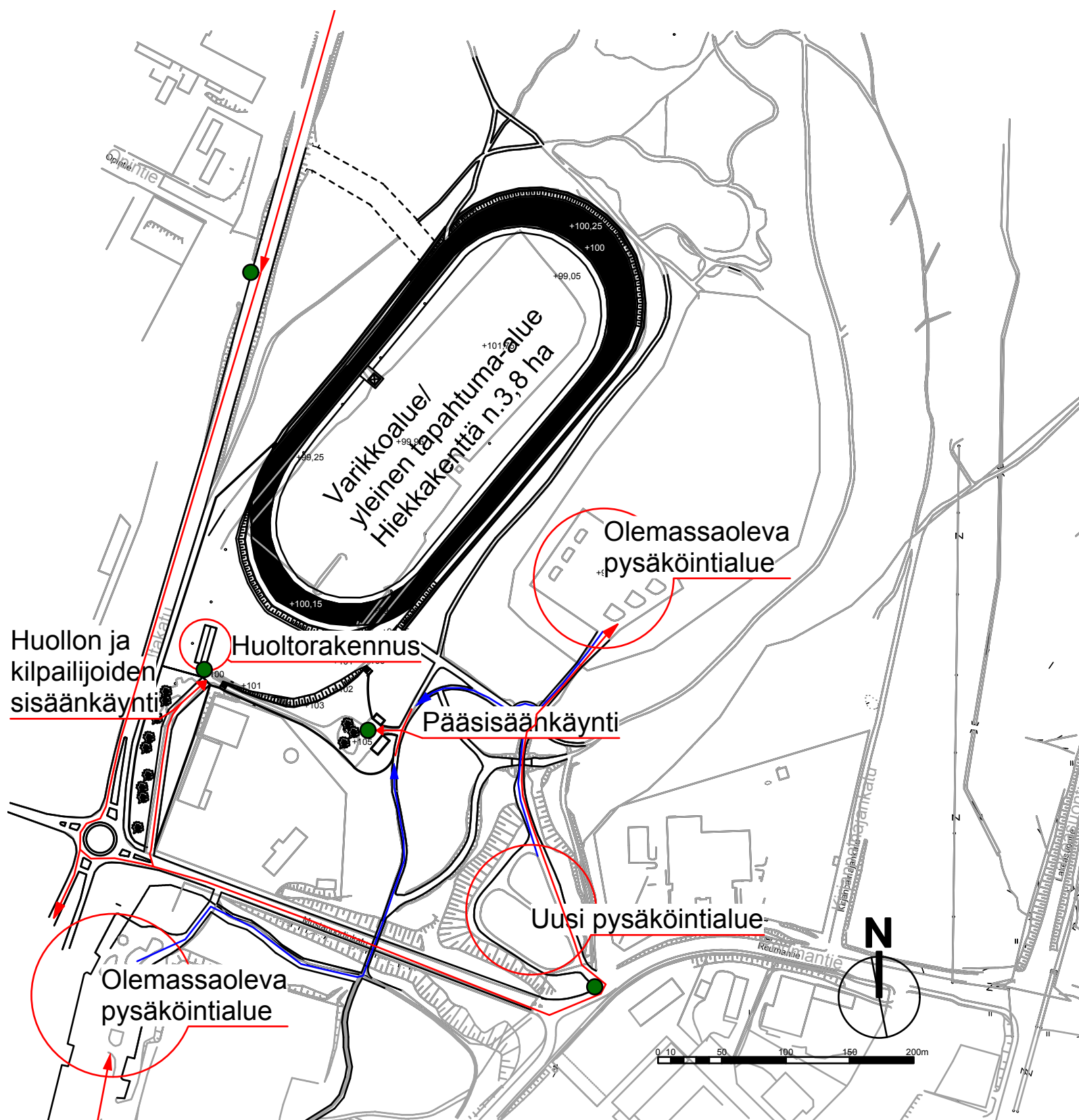

- 1 — Aluetta kiertävät frisbeegolfväylät
- Kuntopolku
- Moottorikelkkareitti

Laura Tubal 28.7.2011

- Ajoneuvoliikenne
- Jalankulkuliikenne
- Alueopaste